vergadering **C119**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

# Commissievergadering

## Commissie voor Onderwijs

van 13 januari 2022

*(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)*

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gerapporteerde mistoestanden in het internaat Huis aan Zee in De Haan
– 1047 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zorg- en onderwijsinspectie in onderwijsinternaten
– 1056 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheden van werknemers in het buitengewoon internaat Huis aan Zee in De Haan en het opmerken van malversaties door de inspectie bij een reguliere doorlichting
– 1193 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de wettelijke basis voor coronamaatregelen in het onderwijs
– 1057 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over vaccinatie van lagereschoolkinderen tegen het coronavirus in scholen
– 1181 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen in het onderwijs ten aanzien van de omikronvariant van het coronavirus
– 1191 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gewijzigde test- en quarantainestrategie in het onderwijs in het licht van de coronapandemie
– 1213 (2021-2022) 13

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het oprichten van nieuwe scholen voor buitengewoon onderwijs
– 1113 (2021-2022) 28

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het volwassenenonderwijs in landelijke gebieden
– 1127 (2021-2022) 32

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vrijheid voor scholen in de besteding van de digisprongmiddelen
– 1132 (2021-2022) 37

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hoogbegaafde jongeren
– 1141 (2021-2022) 42

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de overbelasting van de centra voor leerlingenbegeleiding door de coronacrisis en de contactopsporing
– 1156 (2021-2022) 44

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de investering voor de verdere uitbouw van STEM-onderwijs en de STEM-leerlijn van kleuterklas tot hoger onderwijs
– 1179 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitbouw van het STEM-onderwijs
– 1196 (2021-2022) 50

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad inzake een versterking van het professionaliseringsbeleid voor leraren
– 1207 (2021-2022) 54

**VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gerapporteerde mistoestanden in het internaat Huis aan Zee in De Haan**
**– 1047 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zorg- en onderwijsinspectie in onderwijsinternaten**
**– 1056 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheden van werknemers in het buitengewoon internaat Huis aan Zee in De Haan en het opmerken van malversaties door de inspectie bij een reguliere doorlichting**
**– 1193 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**De voorzitter**: Ik stel voor dat ik voorzitter blijf, ook als ik mijn vragen stel. *(Instemming)*

De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Mijn vraag dateert al van half december, maar ik vrees dat de problematiek nog altijd even groot is. Het betreft de gerapporteerde mistoestanden in het internaat Huis aan Zee in De Haan. Die problematiek is al vaak aan bod gekomen in deze commissie en diverse diensten zijn er al lange tijd van op de hoogte als ik goed ingelicht ben.

Een grote groep personeelsleden van internaat Huis aan Zee in De Haan trekt aan de alarmbel. Met een grote groep bedoel ik een tiental mensen, maar dat wil toch wat zeggen. Het is niet een iemand, maar een tiental personeelsleden melden die problematiek. In dit internaat worden permanent zeventig kinderen uit het buitengewoon onderwijs opgevangen in het zogenaamde internaat met permanente openstelling (IPO). Naast de permanente bewoners zijn er ook kinderen die enkel tijdens de week in het internaat verblijven. In totaal verblijven er ongeveer honderd kinderen.

De personeelsleden maken zich zorgen en dat is al langer dan vandaag het geval. Zij stellen dat het welzijn van de inwonende kinderen in gevaar wordt gebracht. Dat is bijzonder schrijnend omdat het vaak gaat om kwetsbare kinderen. Het is zeer uitzonderlijk dat personeelsleden van een onderwijsinstelling publiek aan de alarmbel trekken, waarbij ze het gevaar voor het welzijn van onze kinderen inroepen.

Ik heb daarover de volgende vragen.

Was u eerder al op de hoogte van de mistoestanden waarover het personeel zich grote zorgen maakt? Welke stappen hebt u gezet?

Wat zult u nu doen om het probleem te remediëren?

Beschikt u meer globaal over de nodige instrumenten om dit soort welzijnsproblemen preventief te detecteren en vervolgens initiatieven te nemen om ze te remediëren?

**Loes Vandromme (CD&V)**: Naar aanleiding van getuigenissen van werknemers over zorgwekkende situaties in het buitengewoon internaat Huis aan Zee in De Haan, waren er een aantal inspecties van Zorg en Onderwijs die binnenkort een doorlichting zouden plannen. De twee inspectiediensten zullen aandacht hebben voor de rechten van het kind, de pedagogische werking, de veiligheid en de hygiene. In de pers was er ook sprake van agressief en grensoverschrijdend gedrag tegenover zowel de kinderen als het personeel. Ook dat zal worden onderzocht.

Begin oktober 2021 was er nog een controle van de zorg- en welzijnsinspectie. De directeur stelt alvast dat alles in orde is en dat de klachten uit hun context gehaald zijn.

In november 2020 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota 'Onderwijsinternaten, een plaats binnen de samenleving' goed. Die conceptnota betekende het startpunt van de ontwikkeling van een regelgevend kader voor onderwijsinternaten en hun internen. Daarbij wil men oog hebben voor het onderwijsinternaat als fysieke plaats voor jonge mensen die begeleid worden als voor de plaats of de rol die het onderwijsinternaat inneemt binnen de samenleving. Zonder vooruit te lopen op de specifieke gezamenlijke beleidsontwikkeling werden ook al een aantal uitdagingen meegegeven die op het snijvlak liggen tussen onderwijs en welzijn.

Over die thematiek heb ik een aantal vragen voor u, minister.

Hoe zult u belangrijke kwaliteitsvoorwaarden meenemen in de betoelaging en de nieuwe afspraken met welzijn die nu in de maak zijn?

Op welke manier zullen de inspecties specifiek aandacht hebben voor het preventiebeleid inzake psychosociale risico's op het werk van de betrokken voorzieningen, met name wat de aspecten arbeidsorganisatie en interpersoonlijke relaties op het werk betreft?

Hoever staat u met de uitwerking van de conceptnota die eind vorig jaar goedgekeurd werd?

In hoeverre hebben de internaten zelf inspraak in de concrete uitwerking van de conceptnota?

Hoe gaan de inspectiediensten nu te werk bij de doorlichtingen in onderwijsinternaten?

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Collega's, minister, ook in onze fractie leeft er toch wel wat ongerustheid over de signalen die we mochten opvangen. Ondertussen zijn twee – niet één, maar twee – Vlaamse inspectiediensten, de onderwijsinspectie en de zorginspectie, midden december samen naar het buitengewoon internaat Huis aan Zee in De Haan getrokken, voor een grondige doorlichting met onder meer aandacht voor de rechten van het kind, de pedagogische werking, de veiligheid en hygiëne en de aanwending van de middelen. Collega's, dat is niet niks, want dat gaat zowel over de veiligheid van de kinderen als over het goed bestuur en het goed gebruik van die middelen. Eigenlijk gaat dat dus over de totale werking ervan.

Er is daarnet al door de collega's geschetst – ik zal dat niet herhalen – dat daar zeventig kinderen worden opgevangen. Dertig kinderen gaan enkel tijdens de week naar daar.

De aanleiding is dat een tiental personeelsleden aan de alarmbel heeft getrokken over die situatie. Er is al een tijdlang geen verwarming meer en nog altijd geen

warm water in één gebouw waar veel kinderen verblijven. Collega's, als die feiten kloppen, kunnen we niet anders zeggen dan dat dit niet zou mogen.

Naast de problemen op het vlak van infrastructuur en hygiëne wordt er in de krant verwezen naar een voorval waarbij een van de kinderen in het ziekenhuis belandde en naar een onderzoek naar agressie door een leidinggevende. Dat zijn toch allemaal vrij tot zeer ernstige aangelegenheden.

Minister, wat was het resultaat van de recente doorlichting op basis van de klachten?

De tweede vraag is voor ons minstens zo belangrijk. Werden de klachten van het personeel vroeger ook reeds geuit ten aanzien van de doorlichting, de inspectie? En heeft de inspectie bij een vroegere doorlichting zelf al bepaalde vaststellingen gedaan? Met andere woorden, zijn er zaken die we vroeger al voldoende hadden gedetecteerd en die in opvolging zaten? Of is dat toen niet of onvoldoende opgemerkt en opgevolgd?

Indien het gebouw een tijdlang zou moeten sluiten wegens de nood aan renovaties, op welke manier kunnen wij deze heel specifieke leerlingenpopulatie in Huis aan Zee in De Haan opvangen?

Wordt er een verder vervolg op de doorlichting gepland?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Goedemiddag, er zijn verschillende vragen over verschillende aspecten. Enerzijds is er de heel specifieke casuïstiek van Huis aan Zee, maar anderzijds en belangrijker is het hele transitieproces dat we doorlopen. Ik denk echt dat we een historisch akkoord hebben bereikt tussen onderwijs en welzijn over de toekomst van de betrokken internaten. Daarover zal ik het dan ook even hebben.

Mijn antwoord bestaat uit drie delen: de situatie in Huis aan Zee, de overgang van sommige voorzieningen in onderwijs naar welzijn en de toekomstige regelgeving voor onderwijsinternaten.

Het eerste deel gaat over de heel specifieke situatie van Huis aan Zee. Ik ben daar wel gebonden en moet mij wat terughoudend opstellen, vermits de opdracht ook voor de inspectie-eenheden, zowel de onderwijs- als de zorginspectie, nog lopende is. Ik wil dat zij in alle sereniteit hun werk kunnen doen.

We kunnen het rapport ten vroegste begin volgende maand verwachten. Ik wil daar dan ook niet op vooruitlopen. Maar zodra die onderzoeken zijn afgerond, is het aan mezelf, aan de politieke overheid en de inrichtende machten, om ter zake doortastend op te treden.

Het tweede deel betreft de overgang van de voorzieningen van Onderwijs naar Welzijn. Concreet gaat het over 21 voorzieningen, waaronder het medisch-pedagogisch instituut van het GO! (MPIGO) met het internaat met permanente openstelling (IPO) in De Haan en Oostende.

Voor de duidelijkheid – want in het onderwijs zijn er verschillende acroniemen –, het letterwoord MPIGO staat voor medisch-pedagogisch instituut van het GO!. Het gaat over 16 MPIGO's, twee instituten voor buitengewoon secundair onderwijs van het GO! (IBSOG's) en één autonoom internaat voor buitengewoon onderwijs van het GO! (AIBOGO).

Voor de volledigheid, IPO staat voor internaat met permanente openstelling. Zo zijn er acht MPIGO's die permanent open zijn en dus ook IPO's zijn.

De Vlaamse Regering heeft een conceptnota besproken en goedgekeurd in juli 2021. We hebben een akkoord bereikt over de overgang van de voorzieningen binnen Onderwijs naar Welzijn, zoals die al geformuleerd werd in de motie die het parlement heeft goedgekeurd. Ik vind dat we hier een historische stap zetten. Het is typisch een onbekende problematiek en dus onbemind, ook door de politiek. We moeten daar eerlijk in zijn. Die instellingen hebben jarenlang welzijnstaken vervuld, maar ze zijn daar nooit conform voor verloond. Daarnaast doen ze natuurlijk ook onderwijstaken, maar ze werden alleen gefinancierd vanuit hun onderwijsfunctie. Dat is een schromelijke tekortkoming en onrechtvaardigheid die we nu rechtzetten.

Tot nu toe lag de focus van de overgangsoperatie quasi volledig op de IPO's. Door de conceptnota gaat het over het geheel van voorzieningen, dus de negentien MPIGO's waarvan er dus ook acht IPO zijn, het tehuis de Rijzende Ster en het Koninklijk Werk IBIS in Bredene.

Ik wijs er ook op dat de overgang van die 21 voorzieningen veel meer is dan enkel het rechtzetten van de bevoegdheden. Er zijn historische tradities die gegroeid zijn. Het gaat dus ook om discussies over barema's en over statuten. Dat is allemaal vrij complex.

De fundamentele doelstelling van die overgang is om ervoor te zorgen dat de betrokken kinderen en jongeren op eenzelfde kwalitatieve manier benaderd kunnen worden als de jongeren die worden toegeleid naar de welzijnsvoorzieningen. Het is heel eenvoudig de lat gelijkleggen en ervoor zorgen dat jongeren met eenzelfde problematiek in dezelfde mate worden gefinancierd of anders gezegd dat de instellingen die de jongeren opvangen, op dezelfde wijze worden gefinancierd.

Welke stappen zetten we? Er is een stuurgroep Transitie gestart. Met de acht IPO's werd een nieuwe beheersovereenkomst afgesloten voor één schooljaar bij wijze van overgang. Dat is een tussentijdse maatregel. In samenspraak met de collega van Welzijn hebben we ook al gezorgd voor een extra financiële injectie. Daarmee geven we toch al wat perspectief. Er is bijkomend 1 miljoen euro boven op de subsidie van 350.000 euro die Welzijn al gaf en de omkadering die tot op heden nog altijd door Onderwijs toegekend wordt.

Met de bijkomende middelen kunnen de betrokken voorzieningen inspelen op de effectieve zorgnoden bij de jongeren, die vandaag opgevangen en begeleid worden in een MPIGO of IPO. Belangrijk is dat de bijkomende middelen ook ingezet worden voor de opmaak van een zorgstrategisch plan, maar daar kom ik nog op terug.

Midden december heeft de Vlaamse Regering ook voor De Rijzende Ster en het Koninklijk Werk IBIS een vergelijkbare subsidie gekoppeld aan een gelijkaardige opdracht goedgekeurd. Voor beide instellingen trekken we nog eens 860.000 euro uit.

Er zijn ook vier werkgroepen opgestart. Dat is een werkgroep over inschaling. Ik heb u gezegd dat het gemakkelijk is om te spreken over die overgang, maar dat die iets moeilijker te realiseren is.

De werkgroep Inschaling buigt zich over de inschaling van de profielen en ondersteuningsnoden van de kinderen en jongeren die op dit moment in de diverse MPIGO of IPO's verblijven. Ze moeten een soort statuut krijgen conform de gehanteerde welzijnsclassificatie.

De concrete inschalingsoefening zal gebeuren door een multidisciplinair team binnen het Gemeenschapsonderwijs. Midden december keurden we een subsidie goed om die oefening te kunnen realiseren en ook daar zorgen we voor een extra financiële impuls van meer dan 700.000 euro.

Ten tweede is er de werkgroep Personeel. Die zal het juridische kader van het toekomstige statuut en de toekomstige arbeidsvoorwaarden in Welzijn uitwerken. Er zijn dus personeelsleden die plots onder een andere vlag zullen marcheren, namelijk die van Welzijn in plaats van Onderwijs.

Een derde werkgroep gaat over het zorgstrategisch plan, een ruimere strategische denkoefening waarbij elke voorziening in kaart brengt hoe ze zich maatschappelijk positioneert en welke rollen ze in de toekomst wil spelen. Het zorgstrategisch plan brengt ook in kaart hoe de voorziening omgaat met maatschappelijke tendensen, nieuwe beleidskeuzes en de regionale wensen, noden en dynamieken. Het agentschap Opgroeien zorgt voor de nodige begeleiding.

Een vierde werkgroep gaat over regelgeving en werkt vooral ter ondersteuning van de drie andere werkgroepen.

De conceptnota Onderwijs-Welzijn bevat naast de overgang van de voorzieningen van onderwijs naar welzijn nog andere werkpunten, zoals de situatie van de kinderen en jongeren die in het internaat verblijven als gevolg van een vrijwillige of gedwongen maatregel. We hebben al afgesproken dat in de toekomst kinderen en jongeren niet langer instromen in een onderwijsinternaat zonder voorafgaand overleg tussen het onderwijsinternaat en de welzijnsactoren, zoals de jeugdrechtbank, de jeugdhulp of de sociale diensten, en zonder garanties op en afspraken over de nodige ondersteuning vanuit Welzijn.

Wat betreft het decreet over de onderwijsinternaten bouwen we verder op de conceptnota die ik al heb vermeld. Gelet op de relatieve consensus ligt het lopende beleidsvoorbereidende werk volledig in de lijn daarvan.

Als het gaat over het toezicht op de onderwijsinternaten, laat de huidige regelgeving enkel toe om in de onderwijsinternaten controles uit te voeren met betrekking tot bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

Naar aanleiding van de lancering van het referentiekader voor internaatkwaliteit in 2018 ontwikkelde de onderwijsinspectie een toezichtkader voor internaatkwaliteit. Dat legt de focus op de werking en de begeleiding van de internaten, op personeelsbeleid en professionalisering, maar ook op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

In het voorjaar van dit jaar zal de onderwijsinspectie in een aantal internaten tryouts uitvoeren om de haalbaarheid van dat toezichtkader te toetsen. We zijn daarover nog in discussie met de koepels, maar ook op dat vlak zetten we concrete stappen vooruit.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Ik dank u voor uw antwoord, minister. U bent op heel wat aspecten ingegaan, onder andere hoe u de transitie ziet, wat de stand van zaken in dat transitieproces is en wat u nog allemaal wilt doen. Dat zijn op zich allemaal goede zaken.

Wat ik mij afvraag, is hoe het nu gesteld is met het IPO waar mijn vraag over ging, het IPO in De Haan. Want er zijn daarover blijkbaar al klachten sinds 2012. Toen al waren er klokkenluiders die aangaven dat er grote problemen zijn.

Minister, hoe kunnen we dit probleem nu aanpakken en oplossen? Want als we het overdragen naar Welzijn moet dat natuurlijk op de best mogelijke manier gebeuren. Daarmee bedoel ik dat het internaat in kwestie aan alle kwaliteitseisen moet voldoen, vooral in functie van de kinderen die daar verblijven.

En, ten tweede, hoe kunnen we voorkomen dat zulke dingen nog gebeuren? Je kunt natuurlijk nooit voorkomen dat er iets misloopt, maar dan is het natuurlijk zaak snel te detecteren en aan te pakken.

Minister, op deze twee vragen heb ik volgens mij geen afdoend antwoord gekregen.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, ik heb zelf ook nog een aantal vragen. U bent in ieder geval geslaagd in het toelichten van de afkortingen binnen onderwijs. Er zijn er heel wat, zeker in de sector van de onderwijsinternaten. Daar ligt de lat toch wel heel hoog.

Wat voorligt, de conceptnota en de afspraken die werden gemaakt tussen Welzijn en Onderwijs omtrent de internaten, is een historische stap. Persoonlijk vind ik het toch wel heel straf dat het afhankelijk is van het label dat aan het gebouw hangt waarin de kinderen worden opgevangen, of het nu onderwijs of welzijn is. Eigenlijk zou dat niet zo bepalend mogen zijn. Elk kind moet gelijke kansen krijgen. Die financiering mag niet afhangen van of het nu onder welzijn of onder onderwijs valt. Wat mij betreft, moet de lat voor elk kind even hoog liggen, gelijk waar het wordt opgevangen.

Minister, als je de foto's in de krant erbij haalt, dan zie je daar toch wel een zeer verouderde en aftandse infrastructuur, die ook helemaal niet veilig is. Zo zijn er bijvoorbeeld stopcontacten die afgeplakt zijn met tape. Minister, zijn er gesprekken met de onderwijsinstelling zelf, met de internaten, met alle instanties, om daar zo snel mogelijk een oplossing voor te bieden?

Ik hoop het debat over de conceptnota en het vervolg van wat er lopende is in verband met de internaten te kunnen voeren.

Minister, kunt u extra duiding geven over de infrastructuur? Kan daarvoor een oplossing worden geboden?

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Minister, ik dank u voor uw toelichting en voor de uitleg over de transitie van die internaten. Dat is inderdaad iets dat al járen meegaat. Die internaten vielen al sinds mensenheugenis tussen twee stoelen. Dat gaat dan zowel over het personeel, als over de gebouwen, maar ook en vooral over de kinderen. Voor het ene aspect was het onderwijs, voor het andere was het welzijn. Dat ging van hier naar daar, met allerlei verschillende stelsels, systemen enzovoort. Elke poging in het verleden is daarop afgeknapt. Het feit dat dat nu wel kan worden gerealiseerd, samen met uw collega Beke, lijkt me een heel goede stap om voor al die afkortingsinternaten, als ik ze zo mag noemen, tot een oplossing te komen. Dat is een eerste punt.

Ten tweede, onze fractie vraagt om wat er hier aan de hand is, wat naar voren wordt gebracht door het personeel, verder goed te onderzoeken. Want in die internaten is er natuurlijk een gelaagdheid: er is het internaat, de school en de schoolgroep waartoe de betrokken instelling behoort en verder heb je ook het GO! in zijn geheel. Ik verneem dat er binnen het GO! juridische stappen zijn gezet, maar het lijkt mij niet onbelangrijk om mensen die zulke zaken aan het licht brengen, de zogenaamde klokkenluiders, in het onderwijs een statuut geven. Áls het misbruik van overheidsgeld bewezen zou zijn – ik moet met twee woorden spreken –, áls dat inderdaad aan de grondslag ligt van wat er hier misloopt, áls inderdaad blijkt dat er bepaalde zaken in het personeelsbeleid, rond aanstelling, rond regelgeving en opvolging, op pedagogisch vlak, op het vlak van omgaan met kinderen, niet toevallig, maar georganiseerd mislopen, met medeweten van mensen binnen die instellingen, dan moeten we daar heel zwaar aan tillen.

Maar dat is nog niet bewezen, dus daar moeten we nog even op wachten.

Minister, er is een laatste punt dat ik nog onder de aandacht wil brengen en waarover ik mij zorgen maak. Is het nu werkelijk zo straf dat reguliere doorlichtingen, van hetzij de onderwijsinspectie hetzij de zorginspectie, dat toen niet zo zuiver op de radar hebben gekregen? Ik heb die vraag in het verleden ook al eens gesteld in de Onderwijsspiegel, toen de onderwijsinspectie zei dat het eigenlijk wel goed ging met het onderwijs in Vlaanderen, maar dat we internationaal wel vaststelden dat we achteruitgaan. Minister, we moeten er voldoende aandacht voor hebben dat we ook die zaken detecteren.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Ik had al eerder klachten gekregen van een van de betrokken personeelsleden, die vond toch dat er daar te weinig gehoor aan werd gegeven. Dat ging vooral over de manier van werken van het personeel, hoe daarmee werd omgegaan. Eigenlijk hadden zij te weinig personeel om dat op een goede manier te laten verlopen.

Maar goed, er is beterschap beloofd en wij hopen dat die ook zal worden gerealiseerd. Maar er is toch nog altijd ongenoegen bij het personeel. Zij zouden graag willen weten hoe het nu staat met die overgang. Ik begrijp dat het complex is en dat men van alles moet doen. Maar wanneer zal die transitie worden voltooid? Is het misschien eens nuttig om de personeelsleden die ik hoor morren een stand van zaken te geven, zodat ze weten waar ze aan toe zijn? Misschien kunt u daarbij met een kalender werken. Dat is mijn eerste punt.

Ten tweede, de dramatische toestand van dat gebouw in De Haan sleept, zoals collega Vandromme zegt, al heel lang aan. Ik begrijp niet dat de vorige ministers van Onderwijs daarover geen signalen hebben opgevangen. Want ik neem aan dat dat niet alleen minister Crevits zal zijn geweest, maar ook haar voorgangers. Dit is al heel lang het geval en ik begrijp niet hoe men daar nooit iets aan gedaan heeft. Minister, wat hebt u onder uw beleid, tijdens die tweeënhalf jaar sinds 2019, gedaan? Hebt u al concrete zaken op bouwtechnisch vlak kunnen verbeteren?

Ten slotte wil ik nog één ding meegeven. Er is wat ongenoegen bij mijn collega's in de commissie Welzijn die niet goed begrijpen waarom een gelijkaardige vraag zoals die hier is gesteld door drie collega's niet kon worden beantwoord in de commissie Welzijn. Die vraag is daar nu schriftelijk ingediend, maar ik wilde het ongenoegen wel even ventileren, omdat het op het snijvlak zit van beide domeinen en het ook in de commissie Welzijn wel gepast zou zijn geweest.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Mijnheer Laeremans, dat duidt nog eens op de breeddenkendheid en de weldenkendheid van de commissie Onderwijs en al haar leden.

Die transitie is echt revolutionair. Het is een kleine stap, maar voor de betrokken entiteiten is dat gigantisch. En vooral voor die kinderen en jongeren, die eindelijk op termijn de ondersteuning zullen krijgen die ze verdienen. En het heeft bloed, zweet en tranen gekost om dat compromis uit de brand te slepen. Want dat wil zeggen dat plots een groep kinderen en jongeren een totaal andere financiering zullen krijgen dan vandaag. Om het heel lapidair te vatten: waar ze voordien werden gefinancierd als kinderen in het kader van onderwijs, worden ze plots gefinancierd als kinderen en jongeren in het kader van welzijn, wat concreet een veelvoud betreft van de financiering.

Dus het brengt heel wat met zich mee. Dat is een zaak.

Als je die transitie wilt bewerkstelligen en instellingen wilt verplaatsen van Onderwijs naar Welzijn, houdt dat een grote complexiteit en techniciteit in. Daarom zijn de vermelde werkgroepen allemaal bezig over het personeel en het juridische kader voor het toekomstige statuut en de arbeidsvoorwaarden in Welzijn. Die zijn echt totaal anders. Mensen zijn daar natuurlijk terecht bezorgd over en vragen zich af wat dat voor hen betekent. Het gaat om heel concrete vragen. Wat gebeurt er bijvoorbeeld met de anciënniteit? Wordt die omgezet naar het pensioen? Er zijn heel veel aspecten aan verbonden en dat maakt dat er werkgroepen en overleg nodig zijn. Ik heb u een overzicht gegeven van alle werkgroepen die ondertussen aan de slag zijn gegaan. We hebben daarover een politiek akkoord. Die bal is aan het rollen en rolt niet meer de andere kant op, maar naar de juiste kant.

Ik durf me niet vastpinnen op deadlines. Het belangrijkste is dat we dat proces in gang hebben gezet en we hebben ook duidelijke afspraken gemaakt over de financiering in de toekomst. Zowel de minister van Welzijn als ikzelf hebben letterlijk en figuurlijk een duit in het zakje gedaan. We hebben een goed akkoord kunnen bereiken.

Wat de problematiek van Huis aan Zee betreft, zijn de inspecties zowel van Onderwijs als van Welzijn bezig. Die rapporten zijn nog niet klaar, dus ik moet daar een slag om de arm houden. In de loop van de voorbije jaren zijn er meerdere inspectiebezoeken geweest en werden er soms ook problemen gesignaleerd. Op dat vlak was 2017 heel negatief. Het gemeenschapsonderwijs werd daarbij centraal betrokken gelet op het gegeven dat er een acute problematiek was. Daarom werd het ook betrokken op het vlak van de remediëring.

De inspectiebezoeken in het kader van de overgangsfase gebeuren altijd in een ontwikkelingsperspectief, dat wil zeggen dat men de vooruitgang bekijkt en nagaat of de instelling stappen in de goede richting zet. Die zijn voor alle duidelijkheid geen basis voor het al dan niet verlengen van de erkenning, maar voor de verdere ontwikkeling van de organisatie gericht op het verwerven van een plaats binnen het welzijnslandschap. Die vooruitgang bleek bij alle IPO's te bestaan. Dat was ook het geval voor het IPO in Oostende en De Haan. Alleen blijkt dat het daar een periode mogelijk verkeerd is gelopen.

We komen daar ongetwijfeld nog op terug. Het is spijtig dat die twee zaken met elkaar worden vermengd. Dat is geen verwijt, want ik begrijp dat volkomen. De hele transitie is heel hoopgevend en zal een zege zijn voor die instellingen, niet alleen voor de financiering en begeleiding van de kinderen en jongeren, maar evengoed wat betreft de infrastructuur en dergelijke meer.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Minister, u bent vooral ingegaan op het principe van de transitie, zoals ik al in mijn vorige betoog heb gezegd.

Voor ons is het belangrijkste dat kinderen waar ze zich ook bevinden, maar zeker in een overheidsinstelling, dat op een veilige manier moeten kunnen doen. Zowel fysieke als mentale veiligheid is toch het allerbelangrijkste. Zoals ik begrijp uit de getuigenissen, was dat niet altijd het geval. Het schrijnende is dat die problemen al veel langer gekend zijn. Ik heb die vraag ook gesteld, maar ik heb daar geen antwoord op gehoord. Ik hoop dat u eerst en vooral het probleem hier en nu snel aanpakt en laat aanpakken en dat er bij de transitie alleszins voor gezorgd wordt dat dit soort toestanden niet meer kunnen gebeuren en als ze gebeuren, dat ze onmiddellijk worden vastgesteld en geremedieerd. Dat is althans de wens van mijn fractie en ik neem aan ook van de meeste van mijn collega's.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Ik heb daar niet veel aan toe te voegen, minister. We hebben dezelfde bezorgdheid dat kinderen met bepaalde noden moeten kunnen

worden opgevangen in zowel fysieke als psychische omstandigheden. Ik kijk samen met de collega's uit naar wat er komt, maar ik heb er vertrouwen in dat het resultaat goed zal zijn en dat we historische stappen zullen zetten.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Die transitie en het geven van een definitieve en volwaardige plaats aan die internaten, ook het personeel en zeker ook de kinderen, zijn belangrijke zaken die in deze legislatuur worden gerealiseerd. We moeten onderkennen dat dat nodig is.

Het ruimere onderzoek naar de aanwending van de werkingsmiddelen, de personeelsuren en dergelijke meer aan scholen, is eveneens interessant, ook in het licht van wat er hier gebeurt. We stellen ons allemaal de vraag hoe dat zo is kunnen lopen en wat er met die middelen in de afgelopen jaren al dan niet gebeurt. Dat is een belangrijke vraag die ook moet worden beantwoord.

**De voorzitter**: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de wettelijke basis voor coronamaatregelen in het onderwijs**
**– 1057 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over vaccinatie van lagereschoolkinderen tegen het coronavirus in scholen**
**– 1181 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen in het onderwijs ten aanzien van de omikronvariant van het coronavirus**
**– 1191 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gewijzigde test- en quarantainestrategie in het onderwijs in het licht van de coronapandemie**
**– 1213 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**Loes Vandromme (CD&V)**: Ik start graag met het item over de mondmaskerverplichting voor alle leerlingen vanaf 6 jaar. We horen dat die regel goed werd opgevolgd, maar een kleine groep ouders baart toch nog wat zorgen. Die ouders weigeren hun kinderen met mondmasker naar school te sturen en verwijzen daarbij naar de wankele juridische omkadering van de coronamaatregelen.

Sommige juridische experten beamen dat er iets schort aan de juridische basis van die verplichtingen. In een opiniestuk in Knack werd gesteld dat er in het koninklijk besluit (KB) nergens een verplichting voor mondmaskers op school terug te vinden was. Het KB schrijft wel voor dat de ministers van Onderwijs de organisatie van lessen en scholen vaststellen. Tot nu toe werden er geen juridische stappen gezet. Minister, u stelde dat het voor iedereen duidelijk was en verwees daarvoor naar de persconferentie van het Overlegcomité en naar de richtlijnen en draaiboeken. Ondertussen is er ook een

uitspraak geweest naar aanleiding van een vraag van ouders, waarbij die werd weggezet alsof ze niet ter zake is.

Jammer genoeg zijn er nog wat vragen. Mochten er in de toekomst nog noden zijn, moeten er misschien nog stappen worden gezet.

Ouders menen dat het recht op onderwijs van hun kinderen in het gedrang komt als er een verplichting van die mondmaskerplicht komt. Moeten er nog stappen worden gezet om de nodige rechtsbasis te geven?

Verder is er de pertinente vraag hoe u de scholen zult ondersteunen in juridische kwesties over het verplichten van toekomstige coronamaatregelen.

Aansluitend heb ik ook een vraag over de vaccinatie van lagereschoolkinderen tegen het coronavirus. Op 25 november 2021 besliste het Europees Geneesmiddelenbureau dat kinderen van 5 tot en met 11 jaar gevaccineerd mogen worden met een aangepaste dosis van het Pfizervaccin.

Na een positief advies van de Hoge Gezondheidsraad zette ook de politiek eind vorig jaar het licht op groen om kinderen van 5 tot en met 11 jaar te vaccineren.

Ondertussen is er een campagne van start gegaan. Kinderen met een verminderd immuunsysteem komen het eerst aan bod, daarna krijgen de anderen een uitnodiging. Ondertussen loopt dat goed, heb ik uit eigen ervaring ondervonden.

Half december 2021 gaf het Departement Onderwijs en Vorming op vraag van de minister van Welzijn nog aan dat de vaccinnaties niet in de scholen zouden worden georganiseerd omdat veel scholen dat niet zouden willen. Ondertussen beslisten een aantal scholen in overleg met hun eerstelijnszones om toch op school te vaccineren. Er zijn er ondertussen nog gevolgd, maar een eerste was bijvoorbeeld Houthalen-Helchteren, waar de school in gereedheid werd gebracht om kinderen vanaf half januari op een aparte locatie in de school te laten vaccineren door een mobiel team. Toen klonken zowel de directie van de school als het gemeentebestuur daar heel positief over.

Minister, hoe staat u tegenover de beslissing om de vaccinatie toch op school te organiseren?

Welke aanbeveling geeft u aan scholen rond de organisatie van vaccinatie in de scholen? Wat volgt er nog?

Welke rol ziet u weggelegd voor het schoolpersoneel en voor de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's)?

Wat zijn daaromtrent de afspraken met uw collega van Welzijn, minister Beke?

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Collega's, de scholen basisonderwijs werden één week voor de kerstvakantie gesloten, waardoor ze drie weken dicht zijn geweest. Toen werd dit door het Overlegcomité beslist om vooral de deltavariant van het COVID-19-virus te bedwingen. Na de kerstvakantie is het onderwijs weer opgestart. De omikronvariant is nu dominant en ondanks het feit dat de scholen drie weken dicht zijn geweest, piekten de besmettingen tijdens de derde week van die sluiting. Mijn vraag dateert van 5 januari. Ondanks het feit dat de scholen toen al meer dan tweeënhalve week gesloten waren, piekten de besmettingen.

Het mondmasker is een belangrijk hulpmiddel om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Naast het dragen van een mondmasker in het hoger en het secundair onderwijs en in de laatste jaren van het basisonderwijs, werd het door het

Overlegcomité ook ingevoerd vanaf de leeftijd van 6 jaar. In het basisonderwijs was er heel wat discussie over die mondmaskerplicht. Sommige ouders vonden het normaal en kinderen maakten er niets van, andere ouders stelden zich wel vragen bij die mondmaskerplicht en ook hun kinderen stelden zich daar dan vragen bij. Het is immers niet onlogisch dat kinderen van die leeftijd meenemen wat er thuis over wordt gezegd. Uiteindelijk werd de beslissing genomen om ook in het basisonderwijs een verplichting op te leggen. Die beslissing werd dan door enkele ouders aangevochten bij De Raad van State. De Raad van State oordeelde dat men geen enkele regel kon schorsen, omdat er ook geen regel was. Ondertussen werd de mondmaskerplicht wel reeds opgenomen in artikel 22 van het koninklijk besluit, dat tussen het moment van indiening van de vraag en vandaag opnieuw heeft voorgelegen bij de Raad van State, maar niet geschorst is en overeind is gebleven.

Collega's, de quarantaine- en testregels zorgden in scholen voor het snel thuis zetten van leerlingen die besmet waren – ik heb het over de regels van quarantaine na twee besmettingen – of in contact waren gekomen met een hoogrisicocontact dan wel leerkrachten die wegens besmetting of contact met een hoogrisicocontact in quarantaine zaten. Op die manier zijn er voor de kerstvakantie nog heel wat leerkrachten uitgevallen.

Door de opkomst van de omikronvariant rijst de vraag of de maatregelen die toen werden genomen ten aanzien van de deltavariant, al dan niet van kracht blijven.

Minister, een groot aantal van mijn vragen zijn ondertussen al beantwoord door nieuwe stappen die werden gezet.

Minister, zullen scholen leerlingen die geen masker dragen toch kunnen verplichten om een masker te dragen, aangezien het is opgenomen in het koninklijk besluit? Met andere woorden, is dat een voldoende basis?

Dringt zich een aanpassing van de test- en quarantaineregels op ten aanzien van leerlingen en leerkrachten? Want in plaats van twee besmette mensen zitten we nu op vier.

Op welke manier zal er verder worden ingezet op sensibilisering en uitvoering van de taken in het kader van ventilatie en desgevallend van luchtreiniging?

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Voorzitter, net zoals de actualiteit de vraag om uitleg van collega Daniëls heeft ingehaald, heeft ze ook de mijne ingehaald, ondanks het feit dat die één dag later werd ingediend. Ik zal een aantal zaken moeten wijzigen aan mijn vraag. We zullen ook de strategie die wij zelf vooropstelden, moeten aanpassen.

Recent werden in het licht van de sterk uitdijende omikronvariant de regels en aanbevelingen inzake de test- en quarantainestrategie in het onderwijs opnieuw bijgewerkt. Dat werd gecommuniceerd via Schooldirect van 5 januari. Daarin lazen we inzake testing dat de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid, aangevuld met de ministers van Onderwijs, de ouders opriep om hun kind sowieso, ook als het geen symptomen vertoont, zo dicht mogelijk vóór maandag 10 januari te testen met een zelftest én om dat preventief elke week opnieuw te doen tot aan de krokusvakantie.

De facto willen de ministers een preventieve teststrategie voor leerlingen invoeren door middel van die zelftesten. Tot hiertoe was dat anders en werd alleen het personeel aanbevolen om zelftesten reactief te gebruiken wanneer er al een vermoeden was van besmetting vanwege een hoogrisicocontact of bij een clusterbesmetting.

Minister, u hebt daar de dagen nadien best wel wat reactie op gekregen, vooral dan op de kostprijs, maar ook op het vermoeden dat slechts een klein deel van de ouders daartoe bereid zou zijn. De meeste reacties die ik las op de website van kranten, maar ook op sociale media, waren zeer negatief: 'Je denkt toch niet dat ik met een stok in de neus van mijn kind ga peuteren als er niets aan de hand is.' Ik vat het een beetje kort door de bocht samen.

Minister, de Vlaams Belangfractie was het afgelopen jaar nog wel voorstander van preventieve testing op school, naar het voorbeeld van Oostenrijk, dat al een jaar werkt met zelftesten die enkel vooraan, niet diep in de neus moesten worden rondgedraaid, zodat ze het dus echt zelf konden doen, of van Zwitserland, dat met gegroepeerde speekseltesten werkt.

Maar intussen zorgt die omikronvariant voor een toch wel serieuze spelverandering. Die variant is erg besmettelijk. Heel snel worden heel wat mensen besmet. Maar het leidt amper tot ziekenhuisopnames. De afdelingen intensieve zorgen lopen bij wijze van spreken leeg. Heel wat dokters en specialisten zeggen dat dit nu eigenlijk aan het verworden is tot een gewone griep.

Dat betekent dat preventief testen eigenlijk veel minder nuttig is geworden en dat men de zelftesten beter reserveert voor leerlingen met ernstige symptomen. Als ze koorts hebben of een zware hoest, zou men die zelftesten kunnen inzetten. We vinden het geen goede zaak om die kosten door te schuiven naar de leerlingen of hun ouders, want zij hebben momenteel toch wel al moeite genoeg om de verdubbelde of verdrievoudigde energierekeningen te betalen. Die tientallen euro's extra zijn er momenteel voor zeer velen te veel aan. Daarom vinden wij dat de scholen die zelftests nu ook voor leerlingen moeten kunnen voorzien. Dat werd soms al gedaan, maar meestal werden die enkel voor de leerkrachten gebruikt. We denken dat die nu ook voor leerlingen moeten kunnen worden ingezet.

Een tweede element is de quarantaine. Vanaf 10 januari tot aan de krokusvakantie gelden de volgende regels. Leerlingen die dubbel gevaccineerd zijn, moeten na een hoogrisicocontact niet meer in quarantaine en moeten ook geen PCR-test afleggen. Wie slechts één prik kreeg, moet zeven dagen in quarantaine gaan. Vanaf dag 4 kan men die verlaten door dagelijks negatieve zelftesten af te leggen. Jongeren die niet gevaccineerd zijn, moeten tien dagen in quarantaine gaan. Vanaf dag zeven kan de quarantaine verlaten worden na dagelijkse negatieve zelftesten.

Volgens ons betekent dit de facto de invoering van een duidelijke discriminatie tussen de niet-gevaccineerde en de wel gevaccineerde scholieren in het secundair onderwijs. In de lagere school wordt dat onderscheid vooralsnog niet gemaakt, omdat de vaccinatiecampagne daar nog moet beginnen.

Daarom heb ik de volgende vragen. Wilt u niet overwegen om die aanbeveling om de leerlingen thuis te laten testen op basis van vrijwilligheid, te vervangen door de regel dat scholen van kinderen met symptomen een zelftest laten afnemen? Op die manier neemt u ten eerste de kosten voor de ouders weg en ten tweede zult u meer resultaat boeken dan de verwachte 10 procent vrijwillige zelftesten thuis. De scholen hebben daar helemaal geen zicht op en ik denk dat dat meer resultaat zal opleveren.

In hoeverre is bij de nieuwe quarantainestrategie de discriminatie tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde leerlingen in het secundair onderwijs gerechtvaardigd? Is dat geen beknotting van enerzijds het gelijkheidsbeginsel en anderzijds het leerrecht van leerplichtige leerlingen?

Ik herinner u eraan dat u in de commissievergadering van eind september hebt verklaard: "Ik ben geen voorstander van een onderscheiden behandeling van ge-

vaccineerde en niet-gevaccineerde leerlingen omdat in dezen ook gewoonweg ouderlijke toestemming geldt. De facto laat je leerlingen het slachtoffer worden van de beslissing van de ouders."

Geldt in deze kwestie dan niet dezelfde redenering? Intussen is ook duidelijk geworden dat ook gevaccineerden besmet kunnen worden en de vaccins zijn gemaakt op de oudere varianten, waar de omikronvariant los doorheen gaat.

In hoeverre is het handhaven van dat onderscheid effectief mogelijk op school gezien het medisch geheim? Tijdens de genoemde commissie verklaarde de minister immers ook nog: "Of een leerling of personeelslid al dan niet gevaccineerd is, is medische informatie, en zulke informatie op individueel niveau kan niet ter beschikking van de scholen worden gesteld. Scholen kunnen daar ook niet zelf naar vragen. Via de website wijzen we scholen daarop."

De corona-FAQ op de website Onderwijs Vlaanderen vermeldt ook nog altijd: "Een schoolbestuur of directie zal nooit een vaccinatiestatus kunnen opvragen." Hoe moeten scholen dan weten wie hoelang in quarantaine zou moeten blijven? Of vertrouwt men daar gewoon op de eerlijkheid van de ouders.

Zal dat scherpe onderscheid tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde leerlingen in een tweede fase ook voor de lagereschoolkinderen ingevoerd worden? Dat zou ik nog een stuk erger vinden.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Het zijn veel vragen. Ik zal die naar godsvrucht en vermogen en zoals altijd met een open vizier proberen te beantwoorden.

Wat betreft de mondmaskerplicht en de juridische procedure krijg ik net nog binnen dat de Raad van State nog twee vorderingen tot schorsing van de mondmaskerplicht heeft afgewezen. De mondmaskerplicht is een verregaande maatregel. Ik heb die altijd zo lang mogelijk tegengehouden. Ik krijg de kritiek waarom ik die niet maanden geleden ook voor de 6-jarigen heb ingevoerd. 'A chaque jour suffit sa peine.' Hoe langer ik dat kan tegenhouden in het belang van het welzijn en comfort van kinderen, hoe langer ik dat zal doen. Hetzelfde geldt ten aanzien van de andere maatregelen. Hoe langer ik scholen kan openhouden, hoe beter. Elke week is gewonnen. Dat is mijn lijn.

De mondmaskerplicht is op dit moment duidelijk ingeschreven in een federaal KB. Let wel: die discussie bestond niet alleen voor het onderwijs, maar ook voor onder meer de kinderopvang. Ook daarvoor was dat juridisch niet geregeld. Dat was gewoon op grond van beslissingen die werden genomen in het Overlegcomité en waaraan er geen juridisch verlengstuk werd gebreid. Het onderwijsveld nam ofwel zelf een beslissing of bekrachtigde de beslissing van het Overlegcomité. Ik erken dat. Dat is een beetje een juridische 'twilight zone' en dat is nu geregeld met het KB. Ik heb dat ook gevraagd gelet op de procedures die er werden gevoerd. Er zijn verschillende procedures geweest. Wanneer scholen in het gedrang kwamen, hebben we ook juridische bijstand gegeven. We zijn ook tussengekomen in die procedures en we hebben op juridisch niveau ook overlegd met de koepels en de scholen in kwestie.

Enkele scholen ontvingen recent nog een ingebrekestelling van ouders. Het betrof een procedure die vanuit een bepaalde hoek is gestart met standaardbrieven. Die scholen namen contact op met mijn administratie. We hebben die scholen gerust kunnen stellen door te verwijzen naar de rechtspraak van vrij recente datum.

Wat betreft het test- en quarantainebeleid hebben we in de schoot van de IMC Volksgezondheid, waarbij de ministers van Onderwijs mogen aanschuiven, geprobeerd om

die test- en quarantainestrategie te versoepelen. Daags voordien was er een versoepeling doorgevoerd inzake de test- en quarantainestrategie in de brede samenleving. Ik vond het maar de logica zelve dat we het test- en quarantainebeleid ook zouden versoepelen in het onderwijs. Voordien bestond nog altijd de regel dat een klas in het lager onderwijs in quarantaine ging vanaf de vaststelling van twee besmettingen. Dat zou zeker met de omikronvariant tot een heel snelle sluiting van de klassen en ongetwijfeld ook van scholen leiden. Dat is ook een discussie met experten. Daarbij bekijken virologische experten de zaken met een virologische bril. Onze taak is om een en ander te bekijken met een pedagogische bril en aandacht te hebben voor het welzijn van kinderen en van jongeren. Het gaat om het recht op leren, maar ook om het recht op lesgeven. Leerkrachten staan te popelen om weer als vanouds te kunnen lesgeven, met een zo maximaal mogelijk contact met hun leerlingen.

We hebben die nieuwe maatregelen binnen het onderwijs maximaal proberen af te stemmen op wat geldt in de brede samenleving. Op een bepaald moment werd in de discussie opgeworpen dat we soepel zijn geweest in de brede samenleving en dat we wat strenger zouden moeten zijn in het onderwijs. Ik heb die redenering volledig van tafel geveegd. Ik vond het de omgekeerde wereld dat we strenger zouden moeten zijn voor het onderwijs omdat men soepeler is in de rest van de samenleving. Dat is een verkeerde prioritering.

Wat betreft het secundair onderwijs hebben we de redenering gevolgd zoals in de brede samenleving, namelijk dat er verregaand versoepeld wordt. We beschouwen leerlingen van het secundair onderwijs als volwassenen zoals in de rest van de samenleving, namelijk: in het geval van een hoogrisicocontact en gevaccineerd, kunnen ze gewoon terug naar school. Dat is een belangrijke versoepeling. Als we dat onderscheid tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden niet hadden gemaakt, was er van een versoepeling helemaal geen sprake voor leerlingen in het secundair onderwijs.

Leerlingen van het secundair onderwijs zijn meer handelingsbekwaam en bepalen zelf in grote mate of ze al dan niet worden gevaccineerd. Dat is anders voor min 12-jarigen. Die hebben enerzijds veelal nog niet de mogelijkheid gehad om zich te laten vaccineren omdat ze nog geen uitnodiging hebben ontvangen en anderzijds berust de keuze niet bij de kinderen zelf maar bij hun ouders. Daarom heb ik ook altijd gezegd dat we in het lager onderwijs geen onderscheid kunnen maken tussen kinderen naargelang hun vaccinatiestatus. Dat is dus ook gehandhaafd.

Naast de gewijzigde quarantainestrategie blijf ik ook nog inzetten op andere veiligheidsmaatregelen, zoals de zelftesten en de ventilatie.

Wat betreft de zelftesten, wil ik benadrukken dat de oproep tot zelftesten op het niveau van het Overlegcomité al een tijdje geleden werd gemaakt, overigens op instigatie van de Federale Regering. Zo nieuw is dat dus niet. Maar ik heb daartoe ook opgeroepen in het kader van onderwijs, omdat dat natuurlijk een bijkomend verdedigingselement is. Dat is relatief, tot mijn spijt zijn er geen alleenzaligmakende oplossingen. Er zijn geen 'silver bullets', het gaat allemaal over en-en-en-en: én die maatregel, én die maatregel én die maatregel. Maar het is wel een maatregel die ertoe bijdraagt dat je het veiliger kunt maken voor je kinderen, voor je gezin. En bovenal is het een solidaire maatregel, waarbij je verhindert dat jouw kind ook de rest van de klas aansteekt en dat via die weg de klas moet sluiten en desgevallend ook de school. Dat is gewoon de ratio. Maar goed, het is een vraag, je doet een beroep op de vrijwilligheid. Want je kunt dat niet verplichten en je kunt het ook niet controleren.

Want, mijnheer Laeremans, let op: als je ervoor pleit om zelftesten te gaan organiseren in de scholen, dan zit je met een probleem inzake privacy, met problemen

inzake ouderlijke toestemming. Een school kan dat niet doen. Importeer die discussie dan ook niet. Want in het verlengde daarvan – ik maak een sprongetje, want ik ben open mijn visies aan het delen –, ook in het kader van de vaccinatiecampagne heb ik gezegd dat we die vaccinaties niet zullen organiseren op de klasvloer of op de schoolvloer. Ik wil die discussie niet importeren. Ook dat gaat over het recht op privacy, maar ook over importeren van discussies die we echt als kiespijn kunnen missen op de klasvloer. Ik wil geen discussie over en tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde kinderen. Want hoe je het ook draait of keert, die krijg je. Die krijg je onherroepelijk. Als je in de scholen gaat vaccineren, dan zal het voor iedereen duidelijk zijn wie zich laat vaccineren en wie niet. 'Diegenen die zich niet laten vaccineren, mogen nu even naar de studie.' En zo worden zij gebrandmerkt. En alles verloopt al zo gepolariseerd in de samenleving. Laten we die discussies in godsnaam niet gaan importeren in onze scholen!

En die ratio geldt zowel voor die zelftests – toegegeven, in mindere mate –, maar eigenlijk loopt ze een beetje gelijk met de discussie over de vaccinaties. En ik weet dat verschillende acties en initiatieven rond die vaccinaties absoluut goedbedoeld zijn ten aanzien van kinderen. Maar ik zou ertoe willen oproepen om daar voorzichtig mee te zijn, omdat ze soms contraproductief werken en ze mensen in een bepaald kampje duwen. Dus duw geen mensen in een bepaalde richting, let daarmee op, omdat je weleens het tegenovergestelde effect zou kunnen bewerkstelligen en sommige mensen misschien zelfs alle vaccinaties in vraag gaan stellen, bijvoorbeeld ook de reguliere vaccinaties van de CLB's. En Vlaanderen behoort op dat vlak tot de wereldtop. Op het vlak van mazelen bijvoorbeeld hebben wij de hoogste dekkingsgraad ter wereld. Een maximaal percentage van kinderen en ouders stappen daarin mee. In Nederland is er intussen discussie ontstaan over, in afgeleide orde, de vaccinatie tegen mazelen, zó levensgevaarlijk voor kinderen.

Daarom vraag ik om daar toch wat mee op te letten, omdat het soms contraproductief kan werken, hoe goedbedoeld ook. Duw bepaalde ouders dus niet in een bepaalde richting, want ik vrees dat je daar een tegenovergestelde reactie krijgt. Ik geef u een heel concreet voorbeeld vanuit mijn persoonlijke leefwereld. Min 12-jarigen krijgen in mijn eigen vaccinatiecentra een badge waarop staat: 'Op naar een coronavrije wereld? Ik ben gevaccineerd.'

Maak dat onderscheid niet. Kinderen de facto tegen elkaar opzetten op grond van hun vaccinatiestatus, doe dat ook niet. Laten we proberen daarvan weg te blijven.

En daarom heb ik er inderdaad voor gepleit om die vaccinaties buiten de schoolvloer, buiten de klasvloer te houden. Ik teken daarvoor verantwoordelijk, maar ik heb dat ook wel samen met de CLB's gedaan, die ter zake geen vragende partij waren. Ik denk ook dat de scholen daar niet echt om zouden staan te springen. Dat lijkt prima facie soms misschien een goed idee, maar als je verder stilstaat bij de consequenties dan zou ik dat niet doen.

Ik weet dat men in een beperkt aantal gemeenten wel die keuze heeft gemaakt. Ik heb dat ook gezien in mijn mailbox, waarmee ik bedoel dat er reacties zijn gekomen van sommige ouders van die betrokken lokaliteiten.

Inzake ventilatie heb ik een akkoord gemaakt met de koepels. Ik heb daarvoor de nodige financiële ondersteuning gegeven, ik heb namelijk een extra bedrag uitgetrokken van 200.000 euro voor dat aanklampend beleid dat we al een tijdje geleden hadden beslist. Ik heb die financiering trouwens ook al een tijdje geleden beslist. Zo wil ik ervoor zorgen dat zij effectief de druk hoog houden op de scholen. Maar ik heb absoluut vertrouwen in de scholen. Ik merk trouwens dat ze allemaal aan de slag zijn met $CO_2$-metingen. Maar voor de scholen die nog wat recalcitrant zijn, zullen we een aanklampend beleid voeren, ook vanuit de koepels, want wij kunnen vanuit de onderwijsinspectie, met onze 120, 128 of 130 inspecteurs, niet

overal tegelijk zijn in die 4000 scholen. Daarom werken we samen en nemen ook zij hun verantwoordelijkheid om een aanklampend beleid te voeren.

Tot slot hebben we ook niet stilgezeten wat de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) betreft. We hebben enkele keren samengezeten met zowel professor Blocken als professor Van Ranst, samen met VITO. Er zijn wat verschillende inzichten, een en ander wordt dan ook benadrukt vanuit een verschillende invalshoek. Maar de projecten starten nu. Het is niet volledig gelijklopend, maar we zijn sowieso betrokken bij de projecten van professor Van Ranst en professor Blocken. Het zijn niet volledig dezelfde projecten, maar we proberen wel maximaal te bewerkstelligen dat er informatie-uitwisseling is en dat we op de hoogte zijn van elkaars initiatieven. Ik wil benadrukken dat het wat betreft VITO de verantwoordelijkheid is van minister Crevits en dat er een goede samenwerking is. Die VITO-projecten op het vlak van luchtzuivering zullen trouwens niet alleen plaatsvinden in het onderwijs, zoals uw resolutie trouwens vooropstelde, maar ook in andere sectoren, zoals de kinderopvang. Het is maar evident ook dat je dat gaat uittesten, dat je gaat zien wat werkt, in welke omstandigheden, met welke kosten, met welk gebruiksgemak of niet, maar ook in welke sectoren, want ook dat is natuurlijk verschillend.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Ik volg u volledig in uw stelling dat we er alles aan moeten doen om die mondmaskers in het onderwijs zo veel mogelijk te weren. Maar als het niet anders kan, als dat een mogelijkheid is om het leerrecht van elk kind – want daarover gaat het eigenlijk – te kunnen garanderen, dan is dat een noodzakelijk kwaad.

Ik volg u ook in het feit dat er al voldoende polarisatie is in de volwassen wereld en dat we dat absoluut niet moeten binnentrekken in de wereld van onze kinderen, dat we dit moeten proberen te vermijden. Anderzijds denk ik dat er echt wel nood is aan een logistieke onderbouwing, ook en zeker in het onderwijs. Want ik heb de vraag vooral gesteld voor de scholen, die nu al heel vaak het water aan de lippen hebben staan en met allerlei uitdagingen te kampen hebben. Dan denk ik dat de uitdaging van allerlei rechtsonzekerheid ook als kiespijn kan worden gemist.

Collega's, minister, het is inderdaad zo dat er wordt gezegd dat men er alles aan doet om de scholen open te houden, maar laten we eerlijk zijn: het is niet de politiek die de scholen openhoudt, maar wel de directeurs, de leerkrachten, het personeel. Zij proberen zich dagelijks op ongelooflijke wijze in allerlei bochten te wringen om toch maar dat leerrecht van elk kind te kunnen garanderen. Ik denk dan toch dat wij als politici het maximale moeten doen opdat men dat op een veilige manier zou kunnen doen. Ik vind het heel belangrijk dat we dan inzetten op die luchtventilatie. Minister, er kunnen immers inderdaad wel $CO_2$-meters zijn, en men kan de ramen openzetten, maar toch geloof ik – en ik denk dat ik daar al heel lang op hamer – dat we moeten inzetten op die systemen die ervoor zorgen dat de lucht echt wel veilig is en dat we op een veilige manier onderwijs kunnen organiseren. Ik ben blij te horen dat er inderdaad middelen worden ingezet.

De grootste nood die ik nu momenteel hoor, is dat de kennis die er tot nu toe is, maximaal zou worden gedeeld. Het voordeel van een crisis is dat we op korte tijd ongelooflijk veel kennis opdoen, bijvoorbeeld over luchtbehandelings- en luchtverversingssystemen. Ik merk dat de onderwijsverstrekkers inderdaad ondertussen ook volop bezig zijn met het verzamelen van informatie, maar ik doe toch nog een oproep om zo veel mogelijk het delen van die informatie mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat, als er in de toekomst beslissingen worden genomen, die ook altijd legistiek onderbouwd zijn, zodat schoolbesturen en schoolhoofden absoluut niet hoeven in te zitten met rechtsonzekerheid.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Collega's, dank u wel. We hebben het er ook al even over gehad in de plenaire vergadering gisteren. Scholen moeten inderdaad maximaal open kunnen blijven en kunnen blijven werken. Ik zie ook vandaag opnieuw een heel sterke inzet van personeel van scholen, maar ik stel ook vast dat toen de scholen op 10 januari opengingen, er heel wat kinderen en personeel afwezig waren. Dat gaat dan niet over besmettingen die op school zijn gebeurd, want de basisscholen waren drie weken dicht. Ik denk dat ook dat moet worden gezegd. Uiteraard gaat omikron rond in de maatschappij.

Minister, ik treed u volledig bij over wat u zei over het vaccineren op school. Ik wil er niet aan denken dat kinderen beginnen te zeggen dat ze niet naast die of die willen zitten omdat ze weten dat die niet gevaccineerd is, aangezien die niet op de bus zat toen ze naar het vaccinatiecentrum reden of er niet bij was toen ze naar het vaccinatielokaal op school gingen, maar in de refter zat. Collega's, ik neem aan dat niemand van ons een dergelijke tweedeling en die debatten op school wil, laat staan dat discussies die er zijn in gezinnen of bij ouders die gescheiden zijn, over wat er al dan niet moet gebeuren, zouden worden verdergezet in het kantoor van de directeur. Daar kunnen we toch geen voorstander van zijn. De gemeenten die dat uit praktische overwegingen doen – want het is toch gemakkelijk als men dat op school doet –, moeten daar alsjeblieft toch twee keer over nadenken. We mogen niet eindigen met een streep op de speelplaats die de leerlingen denkbeeldig zelf afspreken, tussen de kant van de gevaccineerde en de kant van de niet-gevaccineerde kinderen. Ik denk dat dat geen goede zaak zou zijn.

Afsluitend, wat de klassen en de scholen betreft: mondmaskers zijn inderdaad niet aangenaam om te dragen. Ik denk dat niemand van ons het aangenaam vindt om het te dragen. Als het tijdelijk nodig is, dan moeten we het doen, maar laten we het vanaf het moment dat het weg kan, dan ook wegnemen. Laten we ook rationeel en wetenschappelijk omgaan met een aantal toestellen. Ik stel immers vast dat vertegenwoordigers van bepaalde toestellen op dit moment zeer gericht te werk gaan, maar er dan wel niet bij zeggen dat de filters die erin horen, gepatenteerd zijn, dat men de volgende vijf jaar die filter nergens anders kan vinden, en dat zij dus zullen bepalen wat er zal worden betaald. Dat is natuurlijk een handige verkooptechniek.

Er is een bepaald printermerk dat ik niet bij naam ga noemen. Dat is een heel goedkope printer die je kunt kopen, maar dan moet je al die jaren nadien heel dure patronen kopen omdat er een patent op is en je op websites geen vervang- en witte producten kunt vinden. Dat is natuurlijk ook iets dat zich voordoet op de markt.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Minister, dank u voor uw antwoord. Er zijn natuurlijk een aantal zaken waar ik het zeker mee eens ben. Dat er een versoepeling is qua quarantaine, dat kan niemand ontkennen, en dat is al een stap in de goede richting. Ik ga daar dadelijk echter nog een bijvraag over stellen. Die vaccinaties buiten de scholen houden, daar steunen we u volledig in. Ik heb trouwens ook begrepen dat men bij de CLB's heel duidelijk aangaf die spuiten niet te willen zetten.

Wat die min 12-jarigen en plus 12-jarigen betreft, die 12- tot 15-jarigen mochten zelf toch ook niet beslissen over al dan niet laten vaccineren. Dat is ook een kwestie van de ouders. Ik begrijp natuurlijk dat men dat onderscheid oplegt in de rest van de maatschappij, maar ik vind het jammer dat men daar dat onderscheid maakt tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde kinderen voor de quarantaines.

Wat die testen op school betreft: in Zwitserland en Oostenrijk moesten de ouders wel degelijk toestemming geven om deel te nemen aan dat wekelijkse testen. Dat

was niet verplicht, en wie dat niet deed, werd voor de rest niet uitgesloten, maar wanneer er quarantaines moesten zijn, dan waren de anderen wel vrijgesteld. Op dat vlak was er daar dus wel een mouw aan gepast. Misschien kan men dat ook wel wettelijk regelen. U wilt die sneltesten echt niet op school doen, ook niet voor kinderen met symptomen, die dus plots in de klas zwaar beginnen te hoesten enzovoort. Zo heb ik het toch begrepen. U wilt dat enkel thuis laten doen. Anders moet u mij maar tegenspreken. Dan denk ik toch dat de scholen gerust zo'n zelftest kunnen meegeven aan die kinderen. Ze hebben koorts, of ze hebben keelpijn, of ze zijn zwaar aan het hoesten en zo verder. Ik denk dat er genoeg zelftesten moeten zijn, en ik denk dat dat in de praktijk ook al wel gebeurt. Ik denk dat dat voor een aantal ouders toch een oplossing kan zijn, maar natuurlijk niet om het even hoeveel testen: dat gaat een te dure zaak zijn.

Deze week las ik nog dat kinderarts Tyl Jonckheer het voorstel heeft gedaan om besmette kinderen zonder symptomen niet meer in quarantaine te plaatsen. Hij zou hen ook niet meer testen, want hij zegt dat omikron tegenhouden toch haast ondoenbaar is en de scholen open moeten kunnen blijven. Ik weet niet wat u daarvan vindt, want dat zou natuurlijk een hele oplossing kunnen zijn. Dan zouden we van die quarantaines af zijn. Ik geef maar een voorbeeld, bij mijn eigen zoon en kleinzonen. Die quarantaines zijn daar dus al drie weken bezig, omdat eerst de moeder prijs had, dan de jongste zoon, dan de vader, en nu de tweede zoon. Bijvoorbeeld een gezin met drie kinderen die elk om de beurt corona krijgen, kan dus bijna een maand huisarrest oplopen en van onderwijs gespeend blijven. Ik vraag me af of we daar echt niks aan moeten doen, want op die manier blijft het toch voor zeer veel mensen een probleem.

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: Collega's, minister, we hebben het er gisteren natuurlijk ook al over gehad. Ik kan maar herhalen dat we allemaal erg blij zijn dat de scholen na het kerstreces gewoon hebben kunnen heropenen. Omikron raast ondertussen echter door onze maatschappij. Ik denk dat het wellicht een kwestie is van ervoor te zorgen dat kinderen en leerkrachten zo veilig mogelijk naar school kunnen en elkaar ook zo weinig mogelijk besmetten op school. Dat is niet alleen cruciaal om ervoor te zorgen dat kinderen of leerkrachten het virus niet mee naar huis nemen en de viruscirculatie op die manier opnieuw zouden gaan versnellen.

Maar ook dat kinderen naar school kunnen blijven gaan. We willen voor zover mogelijk niet opnieuw naar de situatie waarbij scholen moeten sluiten omdat er geen leerkrachten zijn of waarbij kinderen in de studie moeten zitten. We kennen het verhaal.

U kunt geen wonderen verrichten, minister Weyts. Dat is duidelijk, maar ik vind wel dat het uw verantwoordelijkheid is als minister van Onderwijs om een concreet beleid te voeren om het aantal besmettingen op school zo veel mogelijk te helpen beperken en om voorzorgsmaatregelen te nemen. We hebben het er al vaak over gehad. Zo zouden de $CO_2$-meters in elke klas moeten hangen. Er is een luchtventilatie- en filtratiebeleid. We raden ouders ook aan om hun kinderen het liefst systematisch te testen op eigen kosten. Ik heb het gisteren al gezegd: dat is volledig vrijblijvend en we vrezen dat het veel te weinig verschil zal maken.

We hebben ook gelezen wat er in de krant staat: enerzijds zijn er veel ouders die blijkbaar niet van plan zijn om hun kinderen te testen en anderzijds is er een groep die de testen niet kunnen betalen, zelfs als ze dat zouden willen. Dat vind ik toch belangrijk. Daarom moeten we kijken hoe we daar een mouw aan kunnen passen. We blijven aandringen om te bekijken of er geen aanbod van gratis zelftesten kan worden verdeeld via de scholen zodat ouders die dat willen, hun kinderen toch kunnen testen, zeker als ze symptomen vertonen. Anders vaart het onderwijs volledig blind en vrees

ik echt dat het gevaar bestaat dat besmettingen en klasquarantaines opnieuw heel snel zullen escaleren. U verwees er zelf naar, maar mijn collega Philippe De Coene in Kortrijk heeft zo'n initiatief genomen. Hij ontwikkelt een beleid waarbij gratis zelftesten beschikbaar worden gemaakt via de scholen, maar ook via een aantal sociale wijkorganisaties. Dat is een heel goede aanpak om mensen die dat willen, toch de kans te geven om hun kinderen te testen.

Ik heb nog een aantal heel concrete vragen, eerst en vooral over de $CO_2$-meters want de signalen die ik blijf krijgen, is dat ze nog altijd niet in alle klassen hangen. Ik weet dat u daarvoor een budget hebt uitgetrokken, namelijk 18 miljoen euro. Kunt u een stand van zaken geven? Hoeveel van dat budget is al toegewezen voor $CO_2$-meters en aan hoeveel scholen?

Verder spreekt u over het beloofde rapport van VITO over luchtventilatie en -filtratie. Voor het kerstreces beloofde u dat het onverwijld zou worden afgewerkt. Is dat ondertussen gebeurd? Kunnen we dat ook bekijken? Wat zal daar verder mee gebeuren?

Wat de zelftesten betreft, mogen we niet vergeten dat u in het verleden al aangekondigd hebt dat de 18 miljoen euro ook bedoeld was voor zelftesten. Kunt u een idee geven hoeveel van die 18 miljoen euro ondertussen al is uitgegeven aan zelftesten en aan hoeveel scholen? Op welke manier kunnen ze een beroep doen op dat budget? Is het niet denkbaar dat u samenzit met uw collega Somers of met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) om te bekijken hoe die middelen samen met de gemeenten kunnen worden vrijgemaakt om een beleid van gratis zelftesten te ontwikkelen via scholen en eventueel andere organisaties in de gemeente zodat ouders die hun kinderen willen testen, dat inderdaad kunnen laten doen en toegang hebben tot die testen? Dat is ook een van de dammen in het en-enverhaal waarover u spreekt.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Ik ben het eens met u dat we moeten oppassen voor een verregaande polarisatie. We moeten gaan voor een depolarisatie en de-escalatie. Ik en mijn fractie zijn het ook met u eens dat het geen goed idee is om kinderen armbanden of badges te geven waarop staat dat ze gevaccineerd zijn. Dat zou tot heel wat ongewenste neveneffecten en pijnlijke ruzies aanleiding kunnen geven waar niemand beter van zou worden. Ik geloof echt niet dat iemand zich zou laten vaccineren vanwege een armband of een badge van een ander. Dat geeft alleen maar ongewenste neveneffecten. Ik deel uw mening op dat vlak. U bent er altijd een voorstander van geweest om scholen open te houden. We zijn dat ook, maar we zeggen ook dat scholen veilig open moeten kunnen blijven. Dat is natuurlijk uw verantwoordelijkheid. Als een school niet veilig open kan, dan is de beste garantie om die snel te sluiten. Dat moet natuurlijk worden vermeden.

Mevrouw Goeman haalde een aantal elementen aan waar we ook heel erg voorstander van zijn. Over de zelftesten wil ik het volgende inbrengen. Uit een enquête bleek dat maar 6 of 8 procent van de mensen bereid was om een zelftest te doen bij de kinderen, los van de redenen. Ik denk niet dat het allemaal financiële redenen waren, maar dat veel ouders dat gewoon niet willen omdat ze de zin er niet van inzien, omdat ze vinden dat het hun verantwoordelijkheid niet is en dergelijke meer. Als blijkt dat maar zo'n klein aantal bereid is om te doen wat u suggereert, is het zinvol om het beleid wat bij te stellen. Ik bedoel daarmee: om ervoor te zorgen dat mensen gemakkelijker toegang hebben tot de testen door ze te verdelen in de scholen of om te kijken wat mensen verhindert om die zelftesten te doen. Als maar 6 tot 8 procent dat doet – en elk procentje meer is belangrijk –, dan zal de maatregel zijn doel voorbijschieten.

Mijn vraag is dus waarom u op dat vlak niet bijkomend hebt geremedieerd en nagaat wat u kunt doen om dat aandeel op te drijven.

We leren natuurlijk ook heel veel uit de pandemie, jammer genoeg – of moet ik zeggen dat we daar gelukkig ook een beetje uit kunnen leren? Ik denk dat het ook interessant is om nationale en internationale data samen te brengen. Ik neem aan dat Sciensano dat al doet, maar als dat niet gebeurt, stel ik voor een soort kenniscentrum binnen het onderwijs op te richten: wat werkt er inzake mondmaskerplicht, luchtreinigers, $CO_2$-meters, ventilatie?

Verder moet daar ook de vraag worden gesteld op welk moment het zinvol kan zijn een klas te sluiten om te vermijden dat er nadien afstandsonderwijs nodig is. De heer Boeve zei net voor de vakantie dat scholen allemaal graag willen openblijven maar niet goed weten op welk moment ze nu precies moeten sluiten, als het dan toch moet. Wanneer ze een week te lang wachten, kan intussen iedereen uitgevallen zijn zodat zelfs afstandsonderwijs niet meer mogelijk is. Ik denk dat we op dat vlak heel wat kunnen bijleren en dat scholen momenteel heel wat aan het experimenteren zijn omdat er op dat vlak te weinig data zijn. Het is dan ook goed om die data en gegevens samen te brengen. Mijn vraag is of u bereid bent om dat te doen en een soort kenniscentrum of een ander gremium op te richten om die data samen te brengen en daarvan te leren.

Tot slot heb ik nog een specifieke vraag voor u. Ik ben natuurlijk op de hoogte van de nieuwe quarantaineregels. Het is nu zo dat na vier besmettingen in een klas die klas een week sluit. Dat wordt als een versoepeling beschouwd. Voor 10 januari was het zo dat kinderen die een herstelcertificaat hadden, niet in quarantaine moesten. Blijkbaar is die regel om een of andere reden verdwenen. Waarom is dat zo? Ik krijg daar vragen over van kinderen die een herstelcertificaat hebben maar toch mee in quarantaine moeten met de rest van de klas.

Ons pleidooi voor $CO_2$-meters, luchtreiniging, ventilatie kent u intussen. Ik wil het wel nog eens herhalen en benoemen. Het is van belang dat we daar de volgende weken een voorsprong in nemen, het goede voorbeeld geven, leren van goede praktijken zodat we bij een volgende golf helemaal klaar zijn en scholen nooit meer hoeven te worden gesloten.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Ik heb gisteren een vraag gesteld aan minister Beke over de kindervaccinatie en ik heb nadien gemerkt dat dit onderwerp bijzonder gevoelig ligt in onze maatschappij. Onze maatschappij is bijzonder hard gepolariseerd, en daarom ben ik het volledig met u eens, minister, dat we dit zo veel mogelijk uit onze scholen moeten houden en erover moeten waken dat die vaccinaties niet op school gebeuren. Dat moet volledig en strikt gescheiden worden. Ik wil uw pleidooi ter zake dan ook ondersteunen.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Ik wil de discussie natuurlijk niet hervatten die we gisteren hebben gevoerd in de plenaire vergadering, die duidelijk ook niet door alle aanwezigen in deze commissie nauwgezet is gevolgd. Op vraag van de dienstdoende voorzitter heb ik het gehad over de noodplanning die we hebben uitgewerkt met alle maatregelen en middelen die we voor de school hebben uitgetrokken om extra mensen te kunnen inzetten, op voorwaarde dat we die vinden. Niet de middelen zijn het probleem, maar de mensen. Het gaat dan ook over niet-pedagogisch geschoolde profielen, dus mensen die geen pedagogisch bekwaamheidsbewijs hebben. Ook die mensen kunnen worden ingeschakeld.

Daarnaast hebben we het ook gehad over de versoepelde mogelijkheden waarin we voorzien. Maar finaal, en dat weten we, zullen er altijd gevallen zijn waarbij een school zal moeten beslissen tot het sluiten van een klas of desnoods zelfs van de hele school. Dat zal gebeuren op grond van een afweging: komt de veiligheid in

het gedrang, komt de onderwijskwaliteit in het gedrang? Het heeft geen zin om gewoon wat aan te modderen wanneer er geen degelijk onderwijs kan worden verschaft. Het is in dat geval misschien beter te schakelen naar afstandsonderwijs omdat dat dan beter kan worden georganiseerd. Via die weg kan men dan het recht op leren beter garanderen, op voorwaarde natuurlijk dat iedereen kan worden bereikt. En daarom is het goed dat we die ongelooflijke Digisprong zijn gestart.

De Digisprong wordt gespreid over twee schooljaren ingevoerd, dit schooljaar en het volgende schooljaar. We maken daarmee een sprong ter waarde van 400 miljoen euro. Ik stel vast dat heel wat scholen op die trein zijn gesprongen, maar nog niet allemaal. Sommige scholen wachten nog een schooljaar, dat is ook niet erg. Ik heb liever dat ze dat gedegen doen en op grond van een ICT-beleidsplan. Dus eerst het paard, en dan de kar: niet nu in het wilde weg ICT-toestellen aankopen en zich vervolgens afvragen hoe die in te zetten in het kader van de leerplannen. Het moet andersom: eerst een ICT-beleidsplan en dan de rest.

Mijnheer Laeremans, u zegt dat u het spijtig vindt dat in het kader van het secundair onderwijs wel een onderscheid wordt gemaakt tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden. Dat is juist, maar daar volgen we gewoon de rest van de samenleving in. Net dat maakt een versoepeling in het secundair onderwijs mogelijk en zorgt ervoor dat ook leerlingen in het secundair onderwijs, ondanks het feit dat ze een hoogrisicocontact hebben opgelopen, naar school kunnen blijven gaan. Anders was dat niet mogelijk geweest. Maar het is juist dat niet iedereen ouder dan 12 jaar juridisch autonoom beslist. In de praktijk natuurlijk is dat wel iets anders dan onder de 12 jaar. Ik denk dat daar een cesuur zit op het vlak van handelingsbekwaamheid. Naar de letter hebt u gelijk, maar dat onderscheid heeft er wel voor gezorgd dat we een versoepeling hebben kunnen doorvoeren waardoor een klas minder snel moet worden gesloten.

Wat ventilatie en luchtzuivering betreft, heb ik net geprobeerd om het project van VITO, van professor Van Ranst en van professor Blocken op elkaar af te stemmen. Dat is niet volledig geslaagd. Zij staan natuurlijk, en ik begrijp dat ook, op hun wetenschappelijke en academische autonomie, dat spreekt voor zich. Maar het is wel belangrijk dat we data en bevindingen uitwisselen zodat we duidelijk kunnen zijn in onze communicatie over wat werkt in welke omstandigheden. Want, sorry hoor, ook luchtzuivering is, voor alle duidelijkheid, geen 'silver bullet'-maatregel, het is geen alleenzaligmakende oplossing. Men moet stoppen met altijd te doen alsof men de oplossing heeft gevonden. Sorry, mijnheer Laeremans, maar u hebt een aantal keer gezegd dat die lollipops de oplossing zijn. Denkt u dat we dat niet allemaal bestuderen? Guy Hans, de expert van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZA), heeft al die verschillende varianten, al die lollipops, bestudeerd en kwam tot een effectiviteit van 12 procent. Dus, 'who are you kidding'? En 'kidding' is in dezen nog vriendelijk geformuleerd. Dat is echt mensen wijsmaken dat het gaat over snelle, aangename, gebruiksvriendelijke sneltesten, maar ze zijn totaal niet efficiënt. We moeten ons daar echt voor hoeden. Men maakt zich echt niet populair door vragen te stellen bij deze of een andere techniek.

In een ander voorbeeld wijst professor Blocken erop dat de Federale Regering in een ministerieel besluit een lijst van luchtzuiveringstoestellen heeft goedgekeurd, terwijl daar ook rommel op staat, zaken die niet werken. Hij waarschuwt dan ook op te letten met dit te propageren. We moeten ervoor zorgen dat we toestellen en technieken kunnen aanbieden die werken en we moeten onmiddellijk weten wat we in huis halen, meer bepaald wat de gebruikskosten zijn, wat de onderhoudskosten zijn, wat de geluidsproductie is. We hebben toestellen die 65 decibel produceren. En dat staat ook nog altijd los van de $CO_2$. Dat is iets totaal anders, dat heeft niets te maken met $CO_2$. Ook het pleidooi dat leerlingen zich beter zouden kunnen concentreren, heeft daar dus niets mee te maken. Die halen gewoon partikels uit de lucht maar doen niets aan het $CO_2$-gehalte. Die $CO_2$-meter zal dus piepen, ondanks de luchtzuivering.

Om maar te zeggen dat het allemaal niet zo simpel is, dat er geen eenduidige oplossingen zijn. En dat verwijt ik expliciet aan de media, die wel dat pad bewandelen en altijd zeggen dat we dit moeten of hadden moeten doen, hoeveel we hadden moeten investeren, ondanks het feit dat de experten adviseerden om dat niet te doen. En vervolgens verwijten diezelfde media je dat er belastinggeld is uitgegeven aan zaken die niet werken. 'So be it', ik stel maar vast.

De extra middelen die we hadden uitgetrokken voor zelftesten en $CO_2$-meters voor de scholen, zijn eind vorig jaar toegekend. Dat is gebeurd a rato van het aantal leerlingen. We hebben echt wel nagedacht over hoe we die financiering zouden doen. We hebben per groep van leerlingen 125 euro toegekend, wat toch eigenlijk voor $CO_2$-meting voldoende zou moeten zijn, zeker wanneer men dit op grote schaal kan kopen. Daarvoor heeft men afdoende kwalitatief materiaal. We hebben dan gezien dat men dit niet in elke onderwijsvorm gelijk kan trekken, aangezien een groep leerlingen, een klas, niet altijd even groot is. Daarom hebben we beslist dat voor het gewoon basis- en secundair onderwijs per twintig kinderen te doen, voor het buitengewoon basis- en secundair onderwijs per tien leerlingen, voor internaten per vijftien interne leerlingen, voor de internaten met permanente openstelling (IPO's) en de Beheerders Internaten GO! (BIGO) met een specifieke welzijnsproblematiek per zeven leerlingen, omdat het in de realiteit gaat over kleine groepen, voor het volwassenenonderwijs per twintig cursisten en voor het deeltijds kunstonderwijs per twintig leerlingen. Men kan over elk arbitrair getal discussiëren, maar daar zit wel degelijk een onderbouwde ratio achter.

Mijnheer Laeremans, er zijn twee elementen waarbij u zichzelf een beetje tegenspreekt. U hebt het over zelftesten voor kinderen met symptomen, maar daar is onze boodschap heel duidelijk: in geval van symptomen moet men thuisblijven. Het is niet de bedoeling dat kinderen met symptomen naar school komen om ze daar te testen. Herinner u de gevleugelde woorden van Maggie De Block: 'Blijf in uw kot.'

U pleit voor zelftesten op school. Ik heb u gezegd dat we dat om privacyredenen niet kunnen maken, want ook daar geldt het medisch geheim. Een school mag zich niet vergewissen van de resultaten. Maar bovendien zijn er ook praktische bezwaren. U en anderen zeggen dat heel wat ouders die zelftesten afwijzen omdat men de kinderen niet op wekelijkse basis een stok in de neus wil steken. Diezelfde ouders zullen dan toch niet zeggen dat de leerkracht dat wel mag doen bij die kinderen. Ouders die het zelf niet willen doen bij hun kinderen, zullen toch niet toelaten dat de leerkracht het wel doet. Dat denk ik niet. Dat staat nog los van de vraag of we leerkrachten daarmee moeten belasten, met alle complicaties en discussies van dien. Ook daar pleit ik ervoor die discussie niet naar de klas te brengen. Wijs niemand met de vinger maar wijs er gewoon op dat we ook zelf een duit in het zakje kunnen doen. En dat is soms ook letterlijk een duit in het zakje. Voor wie recht heeft op een verhoogde tegemoetkoming, is dat 1 euro. Ik zou dat niet gratis geven.

Nog los van de ideologische discussie, dat gratis altijd betaald wordt door iemand, in dit geval door de Vlaamse belastingbetaler, weet je niet eens of die tests dan gebruikt worden. Je kunt ze meegeven met de kinderen, maar wat dan? Dan weet je toch niet wat ermee gebeurt. We gaan dat toch niet controleren? We gaan toch niet vragen om de resultaten op te sturen? Ik herhaal dat het allemaal niet zo eenvoudig is als soms wordt voorgesteld. Ik weet dat het niet populair is om enerzijds te zeggen dat ik vind dat we daarin zelf ook een stuk verantwoordelijkheid kunnen nemen, zeker als je ziet welke inspanningen gedaan worden door de directies, de leerkrachten in de scholen en door de CLB's, om te zeggen dat we zelf misschien ook iets kunnen en moeten bijdragen. Maar goed, 'j'assume'. Als men zegt 'ik doe dat niet', dan is dat ook zo. Het is een vriendelijke vraag. Als je dan

vervolgens beslist om dat niet te financieren, maak je daarmee jezelf niet populair. Maar het is wel consequent, vind ik.

**De voorzitter**: Dank u wel, minister. Ik denk dat de discussie ondertussen de vorm heeft gekregen van een gedachtewisseling. Iedereen heeft al het woord gekregen. Ik denk dat ondertussen bijna alle fracties aan het woord geweest zijn. Ik heb iedereen daar ook de tijd voor gegeven.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Zelf wil ik hieraan nog toevoegen dat het belangrijk is dat we alle kennis die opgedaan is over corona in het verleden, met gelijk welke middelen, moeten proberen te bundelen. U hebt gelijk als u zegt dat er geen silverbulletoplossing is, dat er niet één oplossing is, maar dat we er wel alles aan moeten doen vanuit dit Vlaams Parlement om het de scholen mogelijk te maken om school te maken, om les te geven, om het leerrecht te garanderen. Ik wil nog een grote pluim op de hoed steken van de leerkrachten, de directies en het personeel, die echt wel alles uit de kast halen om dat mogelijk te maken. Wat voor mij belangrijk is, is dat de kennis die bestaat over luchtventilatie en luchtbehandeling, maximaal wordt gedeeld, zodat we onze scholen veilig kunnen houden.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Collega's, we moeten het debat van gisteren inderdaad niet overdoen. Laten we ervoor zorgen dat er op school lesgegeven kan worden en les wordt gegeven. Ik denk dat dat de eerste stap is. Dat kinderen maximaal naar school kunnen gaan, is stap twee. De derde stap is het ondersteunen en versterken van het gezond verstand dat gebruikt wordt in scholen en de bij momenten pragmatische aanpak die gebruikt wordt in scholen. We moeten daarbij ook nadenken over wat we doen. Ik geef een heel concreet voorbeeld. Als je vaststelt dat, in een school met een centraal ventilatiesysteem en een goede luchtcirculatie, de kinderen in de klas zitten met dikke truien, handschoenen en een dekentje over zich heen, terwijl de $CO_2$-meter niet boven de 300 parts per million (ppm) gaat, dan moet je je natuurlijk afvragen waarom je daar een luchtreiniger zou zetten. Sommigen zeggen dat in klassen met een luchtreiniger de ramen en deuren dicht kunnen en het mondmasker af, maar dat is natuurlijk niet juist. Je krijgt dan namelijk geen toevoer van verse lucht, je doet enkel iets met de aerosolen en niet met de droplets. Dat blijft dus ook van toepassing. Ik heb daarover foute info gelezen in de media en ook in een aantal commerciële folders: 'Wilt u dat kinderen veilig, zonder mondmasker, in een warme klas zitten, koop dan ons toestel!' Daar moeten we toch mee opletten. Ik kijk dus wel uit, minister, naar de wetenschappelijke resultaten van VITO. VITO werkt met een controlegroep en bekijkt wat er werkelijk gebeurt, rekening houdend met geluid, comfort en kosten van luchtreiniging.

Ik herhaal mijn oproep aan scholen die beslissen om toch in de scholen te vaccineren, om op geen enkele manier de privacy van de kinderen te grabbel te gooien. Dat vind ik heel belangrijk.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Dank u, minister, voor uw antwoord. Ik blijf in elk geval pleiten voor het meegeven van zelftests aan kinderen met symptomen. U zegt dat ze thuis moeten blijven als ze symptomen vertonen. Het probleem is dat je op dit ogenblik vaak het verschil niet meer ziet tussen een verkoudheid en een besmetting met omikron. Ik denk dat het dus nog altijd aangewezen is om ook die kinderen een zelftest te laten uitvoeren, want u weet dat ze, als ze een gewone test moeten laten afnemen, even moeten wachten op de resultaten. Leerkrachten doen dat waarschijnlijk al vaak. Ik hoop dat dat zeker nog meer kan gebeuren.

Ten tweede hoop ik dat u op termijn geen onderscheid zult maken op basis van de vaccinatie in de basisscholen. Zodra de resultaten bekend zijn, hoop ik dat men

niet nog verder wil gaan en kinderen gaat verplichten tot het tonen van een CST en dergelijke.

De heer Daniëls spreekt over klassen met een $CO_2$-meter, waarbij er maar 300 ppm wordt gemeten. Ik hoor evenwel soms andere zaken. Zo werd er in een bepaalde klas van de school van mijn vrouw – waar men nu gelukkig die $CO_2$-meters heeft kunnen installeren – al vertrokken van een niveau van 1200 ppm na verluchting door het openzetten van een klein raampje. Dat lijkt me heel hoog. Ik denk dat we daar misschien toch moeten bekijken of de oplossing eventueel ligt in het uitrusten van die klassen met zulke toestellen, die hopelijk uit het onderzoek uitgefilterd kunnen worden.

Minister, ik heb vandaag niets gezegd over lollipops en ik heb daar gisteren in de plenaire vergadering ook niets over gezegd. Misschien heb ik dat vorig jaar ooit eens aangeraakt. Maar ik heb inderdaad ook gelezen dat die niet zo effectief zijn. Dan moeten we dat spoor dus maar verlaten. Ik heb het wel gehad over speekseltesten in Zwitserland, maar dat is toch nog iets anders.

Verder hoop ik dat deze omikronvariant zal leiden tot een evolutie zoals op dit ogenblik in Spanje, waar men dit beschouwt als een soort griep. Denemarken wil ook die koers varen. Het is belangrijk dat we op Europees vlak een klein beetje naar elkaar kijken en dat we dus hopelijk zullen evolueren naar een veel minder gevaarlijke toestand. Dan kunnen we uiteraard ook nog verder versoepelen. Vooral die quarantaines zitten me nog een beetje dwars. Kinderen zitten nog altijd veel te lang in quarantaine, zeker ook in familieverband. Dat gaat ten nadele van het onderwijs. Ik hoop dus dat we daar toch nog iets aan kunnen doen.

**De voorzitter**: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het oprichten van nieuwe scholen voor buitengewoon onderwijs**
**– 1113 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, wie een school voor buitengewoon onderwijs wil oprichten, kan dat voortaan doen voor één bepaalde doelgroep van leerlingen. Tot nu toe moest elke school voor buitengewoon onderwijs zich op minstens twee van de acht verschillende doelgroepen richten. Nieuwe scholen voor leerlingen met een ernstige mentale beperking – type 2 – of voor leerlingen met gedragsproblemen of emotionele problemen – type 3 –, kunnen worden opgericht in alle regio's met een capaciteitstekort voor die types. Voor de andere types geldt dat zo'n school kan worden opgericht als daarvoor binnen een straal van 25 kilometer nog geen aanbod is.

Tijdens de bespreking van de conceptnota rond het nieuwe decreet Leersteun in de commissie Onderwijs, werd nog eens verwezen naar het toekomstbeeld van ons algemeen onderwijssysteem, waarbij de grenzen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs vervagen. Minister, in de plenaire vergadering van 6 oktober gebruikte u het beeld van een dubbele deur tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Onze fractie voegde er een eigen beeld aan toe, namelijk dat waarbij er tussen gewoon en buitengewoon onderwijs geen klinken of deuren meer zijn.

Hierbij heb ik de volgende vragen, minister.

Hoe zult u verder werk maken van het algemeen toekomstbeeld van ons onderwijssysteem waarbij zowel buitengewoon als gewoon onderwijs – dat is voor ons allemaal regulier onderwijs – op één campus aangeboden worden?

Welke maatregelen zult u treffen om scholen voor gewoon onderwijs verder te ondersteunen in hun beleid rond inclusief onderwijs?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Ik zal het kort te houden en zal proberen me enigszins te houden aan het voorbereide antwoord. Vandaag is het al mogelijk voor scholen voor buitengewoon onderwijs om een vestigingsplaats op te richten op een campus van een school voor gewoon onderwijs. Ik heb inderdaad het beeld gebruikt om ervoor te zorgen dat er aan weerszijden een klink staat op de deur die er kan zijn tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Ik bedoelde daarmee ook dat je sneller de overstap kunt maken van gewoon onderwijs naar buitengewoon onderwijs, maar ook van buitengewoon onderwijs naar gewoon onderwijs. We onderzoeken in het kader van de capaciteitsproblemen voor leerlingen met een verslag op welke wijze we scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs nog bijkomende mogelijkheden kunnen geven. Je weet ook dat de financiering voor een leerling in het buitengewoon onderwijs ongeveer driemaal hoger ligt dan voor een leerling in het gewoon onderwijs. Je moet er dus voor zorgen dat je geen aanleiding geeft tot 'engineering' en creativiteit op dat vlak.

In de conceptnota Leersteun hebben we doelstellingen opgenomen rond het versterken van de scholen in hun beleid voor leerlingenbegeleiding. Voor de scholen maakt hun beleid voor inclusief onderwijs deel uit van hun beleid inzake leerlingenbegeleiding. In de conceptnota zijn twee doelstellingen expliciet hierop van toepassing.

Ten eerste: alle scholen realiseren een doeltreffend beleid op leerlingenbegeleiding. In de conceptnota staat het volgende. Het schoolteam beschikt over de nodige competenties om dit te realiseren. Voor deze doelstelling zal de overheid bijkomend investeren in professionalisering van de leraren en de scholen van gewoon onderwijs. Dat brengen we nu al in de praktijk, onder andere via de pedagogische begeleidingsdiensten.

Ten tweede: de pedagogische begeleidingsdiensten en centra voor leerlingenbegeleiding zetten versterkt in op leerlingenbegeleiding met effect op de klasvloer. Ze geven verhoogde aandacht aan scholen die achterblijven. We voorzien hiervoor gekleurde middelen voor de pedagogische begeleidingsdiensten om gericht in te zetten op fase 0 en fase 1, namelijk op de basiszorg en op de verhoogde zorg. Ook voor de CLB's voorzien we extra middelen om ze te professionaliseren in de begeleiding van de scholen op dat vlak.

Daarnaast focust de onderwijsinspectie tijdens de doorlichtingen ook op de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding. We voorzien de mogelijkheid om een verplicht begeleidingstraject op te leggen aan scholen die geen permanente leerlingenbegeleiding organiseren.

Met de omvorming van het ondersteuningsmodel naar een leersteunmodel met leersteuncentra willen we ook scholen voor gewoon onderwijs optimaal ondersteunen bij de begeleiding van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. In plaats van te werken met honderden instellingen, gaan we werken met 36 of 38 leersteuncentra die een afdoende kritische massa bezitten zodat ze expertise kunnen leveren ten aanzien van alle – of toch zo veel mogelijk – typologieën, dit in samenwerking met het buitengewoon onderwijs, want daar zit toch nog altijd heel wat expertise en ervaring ter zake.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Dank u wel voor uw antwoord, minister. Inderdaad, ik denk dat er 36 ondersteuningscentra op stapel staan. Ik kijk alvast erg uit naar de manier waarop die ondersteuning geboden zal worden aan de scholen voor fase 0 en fase 1. Ik voel namelijk heel sterk aan dat de nodige ondersteuning geboden

zal moeten worden om ervoor te zorgen dat alle jongeren, ook leerlingen met specifieke ondersteuningsnoden, ook nog in het gewoon onderwijs verder les kunnen blijven volgen.

Wat voorgesteld wordt, is een artikel uit het voorontwerp Diverse Maatregelen, dat op 17 december werd goedgekeurd. Is er al zicht op wanneer die nieuwe aanvragen ingediend kunnen worden? Of wordt er gewacht tot de effectieve goedkeuring van het decreet door het parlement, voordat die procedures kunnen worden opgestart? Is daar al zicht op?

Ik heb de vraag eigenlijk ook opgemaakt in het kader van de bespreking van de problematiek rond het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. In de gezamenlijke commissievergadering met de commissie Mobiliteit werd ook afgesproken dat we de evaluatie van de projecten zouden bespreken. Naar ik hoor, gebeurde dat ook zopas in de commissie Mobiliteit, maar collega Krekels was daar aanwezig en zal daar wellicht verslag van kunnen geven. Ik dacht dat daar ook werd verwezen naar onze commissie, om hier de evaluatie te bespreken. Collega's, ik zou dat dus ook graag ter harte nemen en uitvoeren.

De vragen zijn er op het terrein. Heel concreet, wanneer kunnen die vragen daadwerkelijk worden goedgekeurd? Wat is uw timing daarin?

**De voorzitter**: Mevrouw Krekels heeft het woord.

**Kathleen Krekels (N-VA)**: Collega Vandromme, dank u voor uw vraag. Ik zal straks ook wel even ingaan op wat in de commissie Mobiliteit aan bod is gekomen, maar ik wou toch ook namens onze fractie meegeven dat we uiteindelijk heel blij zijn met de maatregel waardoor het makkelijker zal zijn om scholen voor buitengewoon onderwijs in te richten door gewoon de mogelijkheid te geven zich te richten op één type leerlingen in plaats van op die twee types, zoals dat decennialang het geval is geweest. Daarnaast denk ik dat in het antwoord van de minister ook heel duidelijk naar voren is gekomen dat we wel verder blijven inzetten op de inclusiviteit van ons onderwijs. In het verleden zijn daarvoor diverse maatregelen genomen. Ook in de toekomst zullen er nog diverse maatregelen worden genomen om daar toch een goed evenwicht in te vinden.

Minister, wij hopen natuurlijk, samen met u, denk ik, dat dit nieuwe regelgevend initiatief ook aanleiding zal geven tot het realiseren van bijkomend aanbod in het buitengewoon onderwijs, zeker ook in de regio's waar er nu eigenlijk nog weinig aanbod is. Dan komen we enigszins tot wat ook in de commissie Mobiliteit aan bod is gekomen. De vraag werd daar gesteld over de 11 miljoen euro die is ingezet en die nu zijn ontwikkeling heeft, en over hoe dat dan precies gebeurt. Daar heb ik natuurlijk ook aangestipt dat, indien er meer scholen zijn of het aanbod wat verbreedt, ook in de regio's waar er weinig aanbod is, er natuurlijk ook mee wordt gewerkt aan het verkorten van die busritten. We hopen dat ook dat een neveneffect daarvan zal zijn, om de structurele aanpak van het leerlingenvervoer op lange termijn mee te ondersteunen. Wat de evaluatie van die proefprojecten betreft, is er wel verwezen naar deze commissie, maar vooral ook om het feit dat er natuurlijk een aantal maatregelen dubbel lopen. We hadden het erover hoe die 11 miljoen euro wordt ingezet. Die wordt vanuit Mobiliteit natuurlijk ingezet voor de bussen, voor de taxi's, voor de eventuele kleinere busjes en dergelijke meer, maar een deel van die 11 miljoen euro, 3 miljoen euro, zit in de busbegeleiding. Dat is natuurlijk iets waarvoor wij van Onderwijs mee moeten zorgen, namelijk dat er voldoende busbegeleiders kunnen worden opgeleid en op die bussen zitten. De evaluatie van die proefprojecten zal wel worden meegenomen, maar daar is nu niet specifiek iets over gezegd. De minister zou ons daar wel van op de hoogte houden. Ik vermoed dus dat dat evengoed in deze commissie kan gebeuren.

Ik heb nog een bijkomende vraag, die eigenlijk een beetje aansluit bij de bijkomende vraag die collega Vandromme heeft gesteld: wanneer kunnen we het decreetgevend initiatief voor deze maatregel verwachten, en hoe zal dat zich dan verder ontplooien?

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Ik wil eerst even ingaan op wat mevrouw Krekels zei over het busvervoer en de koppeling met die bijkomende scholen. Mevrouw Krekels, dat geldt natuurlijk alleen maar als je het bestaande aantal leerlingen wat beter spreidt binnen Vlaanderen. Als je dichterbij naar school kunt gaan en je met de bus moet gaan, dan zal dat busvervoer natuurlijk korter worden. U weet echter ook hoe het gaat als er bijkomende of nieuwe scholen komen. Iedere school wil natuurlijk leerlingen. Er gaan meer leerlingen in het buitengewoon onderwijs komen, en bijgevolg zullen de busritten globaal bekeken niet korter, maar langer worden. Ik hoop dat ik mij vergis, en ik hoop ook dat er bijkomende middelen zullen komen om dat busvervoer te verkorten, maar de redenering dat meer scholen zorgen voor kortere busritten, klopt gewoon niet. Dat klopt alleen maar als er geen leerlingen bij komen.

Nu echter mijn vraag aan de minister, want we zijn hier niet om elkaar te controleren en elkaar vragen te stellen. Minister, ik moet zeggen dat ik mij soms zorgen maak over de weg die u wilt bewandelen wat inclusief onderwijs betreft.

Mijn vraag aan u is dus eigenlijk heel simpel, het antwoord is misschien wat moeilijker. Wilt u stappen zetten richting meer inclusie, of weg van inclusie?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Dank u wel. Mijnheer Danen, ik wil er gewoon voor zorgen dat kinderen op de juiste plaats terechtkomen en de juiste begeleiding krijgen. Dat is essentieel. Als u ideologische discussies wilt voeren over waar dat dan moge wezen … Ik stel enkel maar vast dat er ten gevolge van het M-decreet, dat – wat gechargeerd – als de steen des aanstoots wordt beschouwd, wel ongelooflijk veel extra middelen zijn geïnvesteerd en dat er eigenlijk amper iemand tevreden is. Dan moet je dus optreden, en dat doen we ook. De regering neemt haar verantwoordelijkheid ter zake. In de tussentijd ga ik echter al het mogelijke doen om te zorgen voor extra capaciteit in het buitengewoon onderwijs. Het buitengewoon onderwijs is prima, is kwalitatief hoogstaand. Net daar zit ook een groot deel van de expertise, zeker ten aanzien van specifieke typologieën. Dat moet je gewoon erkennen. Ik bekijk dat dan misschien een tikje minder ideologisch, maar veeleer pragmatisch, ten voordele van de kinderen.

In eerste instantie probeer ik samen met de collega's van de regering werk te maken van extra capaciteit, dan nog los van de hele vervoersproblematiek die daarmee ontstaat, want dat is een tweesnijdend zwaard. Enerzijds, als je dichter bij huis buitengewoon onderwijs organiseert, dan ga je natuurlijk de afstanden beperken. Dat is juist, maar anderzijds ga je ongetwijfeld ook meer busritten veroorzaken omdat je meer capaciteit creëert. Zo is dat nu eenmaal. Dat zijn dus twee effecten die daar spelen, in twee richtingen. Ondertussen wil ik wel zorgen voor extra capaciteit. We stellen extra infrastructuur ter beschikking. Er is de mobiele unit. Er is het tweede telmoment waarvoor ik heb gezorgd: in tegenstelling tot in ons regulier onderwijs is er een telmoment in februari én in oktober, zodat scholen voor buitengewoon onderwijs die extra capaciteit creëren, daarvoor ook financieel worden beloond. Dat is uitzonderlijk. We hebben dat nu twee jaar gedaan. Daarenboven maken we nu ook mogelijk dat, indien er extra capaciteit wordt gecreëerd en er nieuwe scholen worden opgericht, dat voortaan niet langer verplicht moet voor twee typologieën, dat dat zelfs mag voor één typologie. Heel specifiek gaat dat over de types 2 en 3, waar we toch een groot probleem hebben. Dan nog lees ik dat dat ook weer niet goed is. Dan zit je met de ideologische discussie inzake inclusie en wordt gesteld dat we verder weg van inclusie gaan. Ik stel maar vast dat dat wel concrete oplossingen betekent voor heel wat kinderen, los van ideologische visies ten aanzien van inclusie, dat dat wel werkt en een oplossing biedt

voor diegenen die vandaag geen gedegen opvang hebben. Dat is echter misschien wat buiten deze actieradius.

Ik heb ook de vraag onthouden naar de timing aangaande het decreet Leersteun. Wat dat betreft, hebben we natuurlijk september van volgend jaar voor ogen. Ik denk dat ik ook altijd heb gezegd dat we willen dat dat dan in werking treedt. Het is natuurlijk ook opnieuw echt een fundamentele hervorming die we daar bewerkstelligen, ook voor de ondersteuners zelf. Dat is een wereld van verschil. Dat is dus de timing die we vooropstellen, maar ondertussen voorzien we toch ook wel in een professionalisering van de CLB's, in het buitengewoon onderwijs, maar ook in het reguliere onderwijs. Zoals ik zei: we ondersteunen projecten, ook via de pedagogische begeleidingsdiensten, ten aanzien van de fases 0 en 1 in het regulier onderwijs. Wat de hoogbegaafden betreft, tot slot, zijn we voor het eerst ook gestart met een echt Vlaams beleid ter zake. We hebben ook de leeftijd afgeschaft waarop leerlingen hun getuigschrift kunnen behalen. Dat geef ik tussendoor even mee. Dat was ook een concrete vraag vanuit die hoek, om wat meer stimulansen, wat meer perspectief te kunnen bieden – maar dit volledig terzijde.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, dank u. Ik denk dat we over dat laatste straks nog een vraag hebben van mevrouw Krekels. In de plenaire vergadering van 6 oktober 2021 hebben we zelf aangegeven dat we geen klinken of deuren meer willen plaatsen tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Dat is het toekomstbeeld dat wij naar voren willen schuiven. We willen er alles aan doen opdat kinderen de beste begeleiding zouden krijgen, waar ze ook schoollopen, of dat nu in het gewoon of in het buitengewoon onderwijs is. Men kan eigenlijk ook van elkaar leren. De expertise die er is binnen het buitengewoon onderwijs, kan zeker ook worden gedeeld in het gewoon onderwijs. Op die manier kunnen we daar voor die fasen 0 en 1 dan wat extra ondersteuning brengen. Ik weid niet verder uit. Ik denk dat we in de toekomst ook nog de evaluatie van de projecten inzake leerlingenvervoer zullen zien passeren. Ik kijk alvast uit naar de bespreking van het ontwerp van decreet inzake leersteun, waarmee we ons wellicht nog een tijdje zoet zullen kunnen houden.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het volwassenenonderwijs in landelijke gebieden**
**– 1127 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, dit is een vraag die mij heel na aan het hart ligt, omdat ze gaat over de mooiste streek in Vlaanderen, de Westhoek. Eind vorig jaar ontving u een motie van het burgemeestersoverleg in de Westhoek over hun bezorgdheden omtrent het volwassenenonderwijs in onze regio. Uit recent onderzoek in opdracht van POM West-Vlaanderen (provinciale ontwikkelingsmaatschappij) blijkt dat slechts 8,78 procent van de actieve bevolking in de Westhoek opleidingen en bijscholingen via het volwassenenonderwijs volgt, terwijl dat in Vlaanderen toch 11,9 procent is en men Europees zelfs naar 15 procent streeft.

Diverse regionale actoren, zoals POM West-Vlaanderen, maar ook Ligo en de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's), zetten zich dagelijks in om deze deelname de hoogte in te krijgen en het actieve aanbod van onderwijs en opleiding te vrijwaren, maar zij stellen steeds vaker vast dat het kader waarin ze moeten opereren, geen evidentie is. Jammer genoeg stellen ze al meerdere jaren een daling in het aanbod en de participatiegraad vast. Concreet verwijzen ze enerzijds naar het specifieke

plattelandskarakter van de regio, met een lagere bevolkingsdichtheid, de toenemende vergrijzing, de moeilijkheden rond mobiliteit enzovoort, maar anderzijds ook naar het huidige normenkader, dat ervoor zorgt dat het levenslang leren een krimp in plaats van een groei kent. De onderwijspartners verwijzen in hun motie alvast naar de gedeeltelijke oplossing die in de maak is met de bevriezing van het aantal lesuren cursist en de toepassing van de 0,8 procent groeimarge, maar toch zijn er volgens hen nog steeds een aantal heel specifieke knelpunten. Zo is er de stelling dat de weging van de factor bevolkingsdichtheid binnen de barema's van maximale financiering onvoldoende is voor een landelijke regio als de Westhoek. Ze wijzen ook op het feit dat de rationalisatienorm in het huidige decreet is verhoogd, maar dat dit meteen ook de fusiedruk voor lokale aanbieders doet toenemen. Een fusie is echter geen garantie op een zeer divers lokaal aanbod in landelijk gebied. Ook de afbouw van de financiering van diverse vormen van levensbreed leren, zoals het wegvallen van opleidingscheques voor hooggeschoolden, zet deelname aan onderwijs voor de vrije tijd onder druk. Levensbreed leren is immers van groot belang voor het stimuleren van de leercultuur. Tot slot kaart men ook een tekort aan kwalitatieve opleidingsinfrastructuur en -accommodatie aan.

Tegelijkertijd doet het Westhoekoverleg ook een aantal suggesties voor oplossingen. De belangrijkste maatregel is volgens hen alvast dat men de parameter bevolkingsdichtheid meer zou laten doorwegen. Het is in landelijke gebieden immers onmogelijk om dezelfde klasaantallen te halen als in meer verstedelijkte gebieden. Verder pleit men ook voor een verlaging van de rationalisatienorm voor onderwijspartners actief in de regio, en de mogelijkheid om snel en flexibel in te spelen op lokale noden.

Tot slot vraagt men specifiek huursubsidies voor de Westhoek of stimulansen voor onderwijspartners die infrastructuur delen of partners die infrastructuur ter beschikking stellen. Rond deze problematiek of thematiek heb ik volgende vragen.

Erkent u de specifieke situatie rond het volwassenenonderwijs in landelijke gebieden als de Westhoek?

Hoe ervaart u of evalueert u de suggesties tot oplossing die het Westhoekoverleg u voorlegt in de motie?

Welke maatregelen zult u treffen om tegemoet te komen aan de vragen van het Westhoekoverleg?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Het is een open deur intrappen om te zeggen dat het volwassenenonderwijs een belangrijke rol speelt, en dat is zeker zo in de huidige tijden, waarin levenslang leren van essentieel belang is. Het is niet evident om dat georganiseerd te krijgen in landelijke gebieden zoals de Westhoek en daar ook een voldoende gevarieerd aanbod te realiseren. Maar bij de hervorming in de vorige regeerperiode heeft men daar net rekening mee gehouden. Men heeft rekening gehouden met de bevolkingsdichtheid, in die zin dat men de rationalisatienorm heeft verhoogd, maar er werd een lagere norm voorzien voor de centra voor volwassenonderwijs (CVO's) in gebieden met een bevolkingsdichtheid van 300 of minder inwoners per vierkante kilometer. De norm voor cursusuren is met 360.000 lesurencursist bijna de helft lager dan de standaardnorm van 700.000 lesurencursist. Die rationalisatienormen zijn misschien wel wat technisch, maar ik moet – gelet op uw vraag – wel in 'de plat' duiken.

De lagere norm geldt voor het volledige centrum, dus niet alleen voor de vestigingsplaatsen die gelegen zijn in een dunbevolkt gebied. CVO Cervo – dat is een van de twee CVO's die vermeld worden in de motie over de volwasseneneducatie in de Westhoek – is momenteel het enige centrum dat aan deze verlaagde norm

van 360.000 lesurencursist moet voldoen. Het centrum waarvan sprake heeft ook vestigingsplaatsen in andere gebieden, waardoor de norm in de praktijk haalbaar blijkt. Op dit moment voldoet CVO Cervo met bijna 390.000 lesurencursist ruimschoots aan deze norm. De rationalisatienorm wordt immers toegepast op de lesurencursist van het volledige centrum.

CVO MIRAS moet voldoen aan de standaardnorm van 700.000 lesurencursist. Op dit moment beschikt CVO MIRAS over meer dan het dubbele van het vereiste lesurencursist. CBE Ligo Brugge-Oostende-Westhoek moet voldoen aan een rationalisatienorm van 60.000 lesurencursist en haalt op dit moment meer dan een viervoud van de benodigde lesurencursist. Alle centra vermeld in de motie voldoen momenteel ruimschoots aan de vooropgestelde rationalisatienormen.

Naast de rationalisatienorm verlagen vraagt men ook om de parameter bevolkingsdichtheid zwaarder te laten doorwegen bij de financiering van de centra. Het financieringssysteem voor het volwassenenonderwijs dat sinds de vorige beleidswijziging sinds 1 september 2019 van kracht is, voorziet verschillende wegingen van lesurencursist op basis van de centrum-, opleidings- en cursistkenmerken. De wegingen op centrumkenmerken en opleidingskenmerken tellen voor 90 procent mee. De wegingen op cursistenkenmerken voor 10 procent. Een van de zeven 7 centrum- en opleidingskenmerken gaat over de bevolkingsdichtheid. In een vestigingsplaats met driehonderd of minder inwoners per vierkante kilometer is de wegingscoëfficiënt 10 procent hoger dan elders. In de praktijk wil dat zeggen dat elke inschrijving in de Westhoek dus zwaarder doorweegt in de financiering, in verhouding tot andere centra.

Ook de wegingsfactor voor de gemiddelde klasgrootte in de dunbevolkte vestigingsplaatsen is voordeliger voor de financiering van de centra. De gemiddelde financierbare klasgrootte is decretaal vastgelegd en verschilt per studiegebied.

Op dit moment kan ik bevestigen dat uit het dashboard Beleidsrapport financiering VWO een positief effect vast te stellen is bij de drie centra waarvan sprake in de motie die u vermeldt. Dat dashboard is een nieuwe interactieve tool die alle centra toelaat om de eigen financiering volledig te ontleden en te vergelijken met de Vlaamse situatie. Maar ik kan me nu nog niet uitspreken over het al dan niet voldoende hoog zijn van de wegingsfactor voor dunbevolkte gebieden.

Bij de invoering van het nieuwe financieringssysteem is er ook een evaluatie voorzien met het oog op een eventuele bijsturing. De timing is voor het schooljaar 2023-2024. We hebben daarvoor intussen een monitor opgezet. Na de nulmeting in 2019 is mijn administratie nu de eerste evolutie van het kalenderjaar 2020 ten opzichte van 2019 in kaart aan het brengen. Het is nog een beetje te vroeg om daar al conclusies aan te verbinden. Maar er zal zeker de nodige aandacht worden besteed aan het criterium bevolkingsdichtheid.

Het zal u ook niet verwonderen dat sinds het uitbreken van de coronacrisis we op zowat alle indicatoren een achteruitgang ten opzichte van 2019 vaststellen. Daarom is het nu vooral van belang om de impact van de coronacrisis met tijdelijke maatregelen op te vangen. We hebben daarvoor in het Corona-IV-decreet een afwijking op de rationalisatienormen van de CVO's opgenomen voor het schooljaar 2021-2022. Ook in het Corona-VII-decreet hebben we een educatief overbruggingskrediet toegekend voor het huidige schooljaar voor de CVO's en de CBE's. Omdat intussen duidelijk is geworden dat de corona-impact op het volwassenenonderwijs nog altijd heel groot is, bereid ik ook voor de komende schooljaren maatregelen op vlak van rationalisatienormen voor de CVO's en de financiering van de CBE's en CVO's voor.

Afsluitend: als het gaat over infrastructuur organiseert het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) elk jaar een oproep voor huursubsidies waarbij

men zich richt tot alle onderwijsinstellingen, inclusief het volwassenenonderwijs en dus ook de centra in de Westhoek kunnen dan een project indienen bij AGION. Voor dit schooljaar ontving CVO CREO 335.520 euro huursubsidie. De eerstvolgende oproep huursubsidies zal in juni 2022 worden gelanceerd.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Vergeef mij, minister, maar dit ligt mij echt wel heel nauw aan het hart. Ik denk dat u dat wel begrijpt. Het is inderdaad een zeer technische aangelegenheid. Het was een uitdaging om de mensen die absoluut niet bezig zijn voor onderwijs maar toch een groot hart hebben voor de Westhoek, wat wegwijs te maken in de wetgeving.

Over één iets zijn we het allemaal eens en dat is dat we er alles aan moeten doen om gelijk waar – of dat nu in een grootstedelijke context of in een context waar de bevolkingsdichtheid eerder laag is – iedereen de kans te geven om zich bij te scholen en om de leergoesting in de legislatuur van levenslang leren te doen ervaren. Dat is net het probleem, minister. In een regio waar het aanbod al minder is en ook het openbaar vervoer niet toeleidt, moeten we een mechanisme voorzien. Want we weten uit onderzoek dat mensen vanwege de nabijheid deelnemen aan het volwassenenonderwijs en het levenslang leren. De uitzondering voor de bevolkingsdichtheid die is voorzien in het decreet op het volwassenenonderwijs is er zo een. Maar ik merk dat de voorzieningen nu al aan de alarmbel trekken. De evaluatie voorzien in 2023-2024 is nog te veraf om af te wachten. Vandaar de uitdrukkelijke vraag, minister, om zeker de vinger aan de pols te houden en de cijfers die uit het dashboard komen, ook van heel nabij op te volgen. Want ik denk dat levenslang leren dat is opgebouwd rond het volwassenenonderwijs een lange weg is en dat je dat niet zomaar in een-twee-drie van de tafel mag vegen. We moeten dat koesteren.

Ik hoop in elk geval dat daar toch wat aan kan worden gesleuteld en dat we die evaluatie eventueel kunnen vervroegen, mocht blijken dat er problemen zijn. U verwijst naar het aanbod van basiseducatie Ligo regio Brugge-Oostende-Westhoek. U kent West-Vlaanderen wel een beetje. Je kunt de Westhoek, Brugge en Oostende echt niet met elkaar vergelijken. We halen inderdaad wel mooie cijfers, maar het is een echte uitdaging om het aanbod in de Westhoek staande te houden. Elke Vlaming heeft recht op kansen om zich bij te scholen.

Wat corona betreft, lijkt het mij inderdaad goed – en ik steun u daar volledig in – om die tijdelijke maatregelen verder ingang te laten vinden. Ik apprecieer ten zeerste dat daarvoor middelen worden vrijgemaakt. Er is ook de mogelijkheid om in te tekenen op de huursubsidies. Vanuit de Westhoek zullen we daar zeker het nodige voor doen. Maar, minister, het lijkt mij echt nodig om de vinger aan de pols te houden en het van zeer nabij op te volgen, zodat, als er moet worden gesleuteld, dat ook mogelijk is.

**De voorzitter**: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

**Annabel Tavernier (N-VA)**: Voorzitter, ik dank u voor uw vraag. Ik heb zeker begrip voor de verzuchtingen van de onderwijspartners in de Westhoek. Het is natuurlijk geen gemakkelijke materie: ze is zeer technisch van aard.

Het is inderdaad geen evidentie om in plattelandsgebieden in een gepast en gevarieerd volwassenenonderwijs te voorzien. Daarom werd er – de minister heeft er ook al naar verwezen – in een vorige legislatuur beslist om rekening te houden met de bevolkingsdichtheid. De rationalisatienorm werd verhoogd, maar er werd beslist om in gebieden met een lagere bevolkingsdichtheid een lagere norm te voorzien. Uit het antwoord van de minister leid ik af dat alle centra die de motie indienden, aan deze normen voldoen.

Het is een goede zaak dat de administratie een evaluatie plant van het nieuwe financieringssysteem. Als ik het goed heb begrepen, zal er rekening worden gehouden met

de effecten voor de centra in dunbevolkte gebieden. Dat lijkt mij een belangrijk signaal. Dat vind ik een goede zaak.

Voor een aantal andere verzuchtingen die vanuit het Westhoekoverleg naar voren zijn gekomen, biedt de Edusprong een gepast antwoord. Ik lees bijvoorbeeld de vraag om sneller en flexibeler te kunnen inspelen op lokale noden. Dat is een terechte vraag, die ook zal worden aangepakt via die Edusprong. Ik citeer even letterlijk uit uw visienota: "Een behoeftegerichte invulling van het opleidingsaanbod volwassenenonderwijs in afstemming met lokale partners op basis van een regioscan, vormt een sleutelelement. Tegelijkertijd maken we werk van vernieuwde toekomstgerichte beroepsopleidingen die we flexibel aanbieden."

Daarnaast zal het aanbod van het volwassenenonderwijs nog meer in de kijker worden gezet, namelijk via een Vlaanderenbrede promotiecampagne. Dat zal uiteraard een impact hebben in dunbevolkte gebieden. Minister, wanneer zal die campagne van start gaan? En hoe zal die lopen?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: De communicatiestrategie zal in het voorjaar worden opgemaakt. Nadien wordt de opdracht uitbesteed, en in de tweede jaarhelft zal die campagne kunnen lopen. We zullen het veld daar uiteraard bij betrekken. Dat is de timing die we voor ogen hebben.

We zijn we nu volop bezig met de voorbereiding van het opleidingskompas. Vanaf april willen we een usabilityonderzoek uitvoeren, om dan in september te starten met de bouw van het kompas. We willen dat het een gedegen instrument is, dat u echt wegwijs maakt in het woud van de verschillende opleidingsmogelijkheden die er vandaag bestaan.

In januari van het volgend jaar zouden we de tweede fase willen ingaan met effectieve aanpassingen van de website. Ook bij de strategie voor de communicatiecampagne zullen we uiteraard rekening houden met de timing inzake de lancering van dat kompas, zodat dat toch enigszins gelijkloopt.

We kijken ook uit naar de resultaten van de regioscan. Die verwachten we volgende maand.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, ik dank u. U gaat in op de extra vragen van collega Tavernier. Ik waardeer het dat er Vlaanderenbreed werk wordt gemaakt van een campagne. Maar ik herhaal nogmaals mijn vraag. En inderdaad, mevrouw Tavernier, Edusprong zal de lokale noden specifieker in beeld kunnen brengen, en via die regioscan zal er flexibeler op kunnen worden ingegaan. Maar in de Westhoek trekt men wel nú aan de alarmbel en merkt men dat er nú een verschraling is van het aanbod. Het is dát wat men aan de kaak wil stellen.

Trouwens, collega's, in het regeerakkoord hebben we goedgekeurd dat we voor het aanbod Nederlands willen inzetten op witte vlekken. Ook bij ons, in de verre Westhoek, is daar nood aan. We merken dat er net voor die mensen die al minder gemakkelijk de toegang vinden tot het volwassenenonderwijs, tot opleidingen, een verschraling is van het aanbod. Als we dan toch een kapstok zoeken, zullen we die daar vinden. We moeten ervoor zorgen dat het aanbod Vlaanderenbreed mogelijk wordt gemaakt en dat we die witte vlekken wegwerken. Ik blijf vragen om de vinger aan de pols te houden. Als er nu al alarmbellen afgaan, moeten we niet wachten tot 2023-2024 om die evaluatie af te werken. Waar mogelijk moeten we sneller schakelen. Ik hoop dat dat ook wordt meegenomen.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vrijheid voor scholen in de besteding van de digisprongmiddelen**
**– 1132 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**De voorzitter**: De heer Rzoska heeft het woord.

**Björn Rzoska (Groen)**: Minister, in april 2021 heb ik u in deze commissie al eens bevraagd over de concrete uitrol van de middelen voor de digisprong in scholen. Later zijn er nog een aantal vragen van collega's gevolgd die andere aspecten belichtten. U bevestigde toen op mijn vraag het belang van de autonomie van scholen om hun IT-verhaal zelf uit te tekenen naar de noden die binnen hun pedagogisch project passen. U zei letterlijk: "De basisbeginselen die ik aanvankelijk heb vernoemd, namelijk autonomie, responsabilisering en maatwerk, maken dat de scholen vrij zijn om in te stappen in raamcontracten naar eigen inzichten." Toch haalden ikzelf en een aantal collega's toen aan dat we vanuit scholen andere signalen kregen.

Ik stel vast dat het alleen maar crescendo gaat, zo verneem ik het althans. Er duiken weer verhalen op. Ik zie u al zuchten, minister. Maar ik hoor niet enkel verhalen, ik krijg ook mails van scholen. Scholen die niet wensen in te tekenen op het raamcontract en voor een andere partner kiezen, worden structureel gecontacteerd door de marktleider, Signpost. Signpost laat scholen weten dat ze de beslissing sowieso zullen aanvechten als ze niet met hen samenwerken. Er wordt zelfs gedreigd met schadeclaims en rechtszaken.

Dat is een bijzondere interpretatie van autonomie voor scholen, als je het mij vraagt.

Minister, in het kader van die verhalen – het is er niet één, het zijn er tientallen – heb ik een aantal vragen voor u.

Hebt u weet van de praktijken van Signpost in het aanvechten en ter verantwoording roepen van de autonome beslissingen van scholen in de keuze van hun uitrol van de digisprongmiddelen?

Wat moeten scholen doen als ze het gevoel krijgen niet over die volledige vrijheid te beschikken? Waar kunnen ze terecht? Op welke manier biedt u hun ondersteuning om de juridische dreigementen van Signpost te weerleggen?

Signpost kreeg twee grote raamcontracten hardware gegund. Daarnaast verdeelt Signpost ook software en digitale lespakketten. Dat betekent dat één bedrijf over heel veel data beschikt van onze schoolgaande jeugd. Vindt u dat een gezond gegeven? Op welke manier garandeert u dat deze gegevens met de nodige spelregels rond privacy worden behandeld? Wat gebeurt er met deze data als Signpost in de toekomst bijvoorbeeld zou worden overgenomen door een buitenlandse firma?

Tot slot – collega Daniëls verwees ernaar in de commissie van 22 april 2021 –, worden er in de raamcontracten op de een of andere manier commissies voorzien voor de onderwijskoepels? Zo ja, over welke bedragen gaat dat en vindt u het een goed idee dat een deel van de digisprongmiddelen terugvloeit naar de onderwijskoepels?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: De digisprong is een nooit geziene historische sprong, waarbij we vanzelfsprekend, gelet op de omvang van de operatie, rekening hebben gehouden met wat kinderziektes. We hebben geprobeerd daarop te anticiperen door van bij de

allereerste plannen een kennis- en adviescentrum Digisprong te voorzien. We hebben een website waarop de scholen terechtkunnen voor allerhande informatie. Ook kunnen ze zich daar rechtstreeks wenden tot contactpersonen. Scholen hoeven nooit alleen te staan, nooit eindeloos te zoeken naar hulp en ondersteuning. Het kennis- en adviescentrum Digisprong is er om advies en ondersteuning te bieden, niet alleen ten aanzien van hardware en software, maar ook ten aanzien van de punten die u aankaart: aanbestedingen, privacyregels, controle enzovoort. Met concrete vragen moet men dus niet bij Björn Rzoska, maar eerder bij het kennis- en adviescentrum Digisprong zijn.

In repliek op uw eerste vraag moet ik zeggen dat noch het kenniscentrum – ik heb het bevraagd –, noch mijn administratie, noch mijn kabinet klachten hebben ontvangen over agressieve verkooptechnieken vanwege de firma die u vermeldt. Maar als er agressieve verkooptechnieken zijn, hoop ik dat men zich een laptop heeft aangeschaft met een knop 'delete'. Die kan desgevallend steeds worden gebruikt.

We hebben scholen niet alleen geld gegeven, maar van in het begin ook veel informatie verstrekt over hoe dat geld kan worden uitgegeven. Ik verwijs naar de oprichting van www.digisprong.be, de omzendbrieven die we hebben uitgevaardigd, de rubriek 'veelgestelde vragen' en de antwoorden daarop.

Daarin staat uitdrukkelijk dat schoolbesturen zelf bepalen – ik zal het nog eens benadrukken – welk type ICT-toestel ze aankopen, huren of leasen. Dat is hun eigen beslissing. Ook is het hun vrije keuze of ze al dan niet met een opdrachtencentrale willen werken.

En als ze dat niet willen, dan kunnen ze perfect zelf aanbesteden. Ze moeten daarvoor natuurlijk ook wel de wet op de overheidsopdrachten volgen. Ook dat hebben we altijd meegegeven aan de scholen. De naleving van de wet op de overheidsopdrachten is een duidelijke subsidiëringsvoorwaarde. We hebben die expliciet opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering, en die voorwaarde wordt gecontroleerd door het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI). We kunnen op dat vlak niet anders.

We hebben het administratief eenvoudig gemaakt door te werken met een online rapporteringstool. Dat element zit daar ook in vervat.

Ik heb de mogelijkheden die schoolbesturen hebben om zelf ICT-toestellen aan te kopen, al omstandig toegelicht in deze commissie. Ter ondersteuning van de schoolbesturen hebben we die mogelijkheden en aanbestedingsregels ook uitvoerig beschreven in de rubriek die ik heb vermeld, de rubriek 'veelgestelde vragen' op www.digisprong.be. Scholen maken daar in de praktijk veelvuldig gebruik van.

Er is een poll uitgevoerd door Schoolit, een IT-nieuwsplatform specifiek voor de onderwijssector. Op grond van die poll blijkt dat 53 procent van de scholen aangeeft toestellen aan te kopen bij Signpost en 40 procent elders.

Scholen informeren zich ook over wat er beschikbaar is op de markt. Er is een inspiratiegids EdTech met meer dan dertig aanbieders. Die inspiratiegids wordt – dat kunnen we monitoren – veelvuldig gedownload en gebruikt als een van de eerste stappen in het kader van een marktconsultatie. Ze werd al meer dan vijfhonderd keer gedownload. Dat is positief.

Het klopt dat een aanbesteding voor hardware door Katholiek Onderwijs Vlaanderen en door het GO! in beide gevallen aan Signpost werd gegund.

Dat ging volgens de Europese aanbestedingsregels waarbij spelers uit de hele Europese Unie een kans kregen om mee te dingen. Als die firma de beide raamcontracten binnenhaalt, wil dat eenvoudigweg zeggen dat ze op beide procedures de

beste beoordeling heeft gekregen. Ik beslis daar niet over. Je kunt niet zeggen dat de concurrentie daar niet ten volle heeft gespeeld. Bovendien is het zo dat de Europese regelgeving en bijgevolg de wetgeving op de overheidsopdrachten niet toelaat dat de overheid beslist dat een firma geen twee verschillende raamcontracten mag verwerven. Zelfs als ze dat zou willen, is dat wettelijk niet mogelijk.

Ook wat uw vraag betreft over de privacyregels is het zo dat overheidsopdrachten vallen onder de Europese GDPR-wetgeving (General Data Protection Regulation). De dienstverlener die beide raamcontracten binnenhaalde, moet uiteraard die wetgeving respecteren. Elke verwerker moet de privacyregels respecteren en de scholen moeten daarover waken als verwerkingsverantwoordelijke, onder meer door contractuele en technische maatregelen.

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens houdt toezicht op die verwerking van persoonsgegevens. Ze formuleerde naar aanleiding van de Digisprong een specifieke aanbeveling om in de bestekken criteria inzake gegevensbescherming op te nemen, met name toereikende informatieveiligheid en een beperking van het gebruik van de gegevens. We hebben die aanbeveling ook besproken met de 'data protection officers' van de koepels binnen de werkgroep 'Gegevensbescherming onderwijs' van het Departement Onderwijs en Vorming.

Naast de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens is ook het kennis- en adviescentrum Digisprong actief om scholen te adviseren over gegevensbescherming. U mag gerust doorverwijzen. Momenteel wordt bijvoorbeeld de laatste hand gelegd aan juridische afspraken met Google over het verbeteren van privacyrisico's met betrekking tot het gebruik van hun producten in het Vlaamse onderwijs. Het kennis- en adviescentrum Digisprong coördineert die onderhandelingen. We willen dezelfde garanties krijgen als in Nederland. Zodra die onderhandelingen rond zijn, zullen we in samenspraak met de koepels naar de scholen communiceren. Concreet werkt het kennis- en adviescentrum ook aan een technische gids voor ICT-coördinatoren om de Google-omgeving en -privacy veilig in te stellen. Die gids zal normaal gezien in de loop van februari ter beschikking gesteld worden.

Tot slot klopt het dat opdrachtencentrales aan de dienstverleners een bijdrage voor hun 'administratieve ondersteuning' kunnen vragen. De wet op de overheidsopdrachten sluit dat niet uit. Het is de vrijheid van de schoolbesturen om daarin mee te gaan. Ik kan dat niet verhinderen. Wanneer de betaling van een commissie duidelijk staat omschreven in de overeenkomst, dan geldt: 'pacta sunt servanda'. Als een schoolbestuur een dergelijk contract heeft gesloten, dan moet het dat ook naleven; dat is evident. Maar nogmaals, scholen zijn absoluut niet verplicht om daarvan af te nemen, dat is hun vrije keuze. Maar eenmaal ze een contract hebben ondertekend, moeten ze zich daar wel aan houden.

**De voorzitter**: De heer Rzoska heeft het woord.

**Björn Rzoska (Groen)**: Minister, ik dank u voor uw antwoord, waar ik me grotendeels in kan vinden, behalve in het eerste deel. U leek me heel geïrriteerd omdat ik die vraag hier voortdurend opnieuw stel, maar ik vind het heel vreemd dat u als minister van Onderwijs niet echt op de hoogte bent van wat er over die materie speelt in de scholen. Ik geef u geen exhaustief lijstje van scholen die de afgelopen maanden geconfronteerd zijn met een juridische procedure door het bedrijf in kwestie op basis van het feit dat ze hun autonomie hebben gebruikt om hun eigen IT-plannen te ontwikkelen en dus op een eigen aanbesteding laptops of andere softwarezaken hebben aangekocht: EDUGO Scholengroep twee keer een juridische procedure, Don Bosco Groep, Onze-Lieve-Vrouwlyceum in Genk, Leonardo College in Denderleeuw, PORTUS berkenboom in Sint-Niklaas, Brugge Onze-Lieve-

Vrouwecollege in Brugge en MAST Sint-Michiels Brugge. Het zijn er maar enkele, toevallig allemaal in het vrij onderwijs.

Er zijn er ook in het gemeenschapsonderwijs, namelijk scholen die dus niet binnen het raamcontract hebben gewerkt, een eigen aanbesteding hebben gedaan, geconfronteerd worden met een heel agressieve speler op de markt en wel degelijk door een juridische procedure zijn gevat. Ik vind het vreemd dat u als minister van Onderwijs zegt: 'Mijn administratie, mijn kabinet heeft daar eigenlijk geen weet van.'

Ik zou geen vraag stellen op basis van één casus want dat zou niet helemaal correct zijn, maar als een directeur mij in de kerstvakantie belt met de vraag: 'Mijnheer Rzoska, ik zou eigenlijk liever niet binnen het raamcontract werken, maar wat moet ik doen, want ik heb geen zin om veel centen te verliezen in een juridische procedure en om in een kluwen terecht te komen?', dan denk ik, minister, dat het toch wel tijd is dat u eens dieper bij scholen gaat vragen hoe zij die procedure ervaren. Ik denk dat er een heel pak scholen zijn die niet anders meer durven dan binnen het raamcontract en met Signpost te werken op basis van wat ze zelf al zijn tegengekomen of van wat ze horen. Ik blijf dus op mijn honger zitten.

Ik ben het eens met veel wat u zegt, maar als u hier geen weet van hebt, dan denk ik dat het tijd wordt dat u uw oor te luisteren legt bij de scholen zelf en onderzoekt wat zij daarover te vertellen hebben. Momenteel komen er bij mij tientallen mails binnen.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Het is iets dat onze fractie en mevrouw Grosemans bezighoudt. We hebben hierover al gedebatteerd in deze commissie, bijvoorbeeld over scholen die toch wel een zeer vrije interpretatie gaven aan het ter beschikking stellen van een toestel – want het gaat niet alleen over laptops, het kan ook over andere devices gaan, zoals iPads en dergelijke meer – en aan alle mogelijke varianten, zoals terbeschikkingstelling, huur, huurkoop en dergelijke meer. De minister heeft toen al geantwoord dat dit opgevolgd zou worden. Er zijn ondertussen ook al een aantal klachten bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur. Ik denk dat scholen die de middelen niet echt inzetten zoals het hoort, het ondertussen wel weten.

Wat u aanhaalt, is natuurlijk iets anders. Ik vind het ook straf dat er op dergelijke manier gehandeld wordt door een firma. Als ze scholen effectief op die manier onder druk zetten, en dat staat ergens op papier, dan moeten we daar verder mee gaan. Ik vind het wel opvallend dat de administratie en de minister het niet weten, maar misschien is dat raamcontract daar ook ergens een speler in. Als koepels een raamcontract met Signpost hebben, maar ervaren dat die speler zo doet tegen scholen die liever zelf op de markt gaan, dan moeten die koepels vanuit dat raamcontract contact opnemen met die speler. Ik denk dat dat niet onbelangrijk is.

Een heel cynische geest in mij – ik hoop dat het niet waar is – zou kunnen zeggen dat die raamcontracten afgesloten zijn met een vorm van minimale afname, en dat als er dan te veel scholen niet meedoen, men niet aan de afname komt. Maar dat zou te cynisch zijn, en dat wil ik hier ook niet gezegd hebben.

Maar ik denk dat de koepels wel contact met Signpost moeten opnemen, met al die scholen, want ik denk dat dit een gemakkelijke bevraging kan zijn. De koepel kan dan zeggen: 'Beste vrienden van Signpost, we hebben een raamovereenkomst met u, daar tekenen heel wat scholen op in, die maken hier gebruik van via die raamovereenkomst, en we willen niet dat er op die manier wordt geschoten op zij die dat niet willen doen.'

Ik vind het ook belangrijk dat de procedure rond openbare aanbesteding als het boven 139.000 euro is, correct wordt gevolgd. Ik heb net nog eens gekeken op de website van

de overheid daarover. Daar staat ook begeleiding op. Ik neem aan dat de koepels de scholen daarin wel willen begeleiden als ze niet willen deelnemen aan Signpost. Dat zou een goede zaak zijn.

Ik wil toch deze oproep doen, naast wat de minister nog kan doen als de klachten effectief binnenkomen. Het klopt – daar is de minister mee begonnen – dat als dit zich voordoet, scholen het zeker moeten laten weten aan de diensten van het departement Onderwijs. Dat lijkt mij belangrijk, want als de minister het niet weet, kan hij er niet mee aan de slag. Dat vind ik niet onbelangrijk om hier mee te geven.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, in de commissie van 22 april 2021 gaf u aan dat er een informatievergadering zou worden georganiseerd voor de aankoopcentrales van de onderwijsverstrekkers. In die informatievergadering zouden er concrete tips en duiding worden gegeven met betrekking tot die raamcontracten. Misschien is het wel aangewezen om nogmaals zo'n informatievergadering bijeen te roepen. Misschien moet er proactief gehandeld worden en kunt u die informatievergadering opnieuw samenroepen om even te polsen naar de stand van zaken en te horen of er effectief op het terrein zoveel problemen zijn.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Mijnheer Rzoska, ik kan toch maar naar waarheid antwoorden. Als mijn kabinet of mijn administratie of het kenniscentrum ter zake geen klachten hebben ontvangen, dan kan ik toch niet zeggen dat het wel zo is. Het is wat het is. Ze hebben er geen klachten van ontvangen. Ik heb het mijn medewerker nog eens laten dubbelchecken, maar ze hebben geen klachten ontvangen.

Ik heb er u ook op gewezen dat 40 procent niet werkt met Signpost. Elke school beslist autonoom. Wanneer een school beslist om, niettegenstaande men deel uitmaakt van een koepel, toch niet in te schrijven op dat raamcontract, dan is dat haar volledige vrijheid. Zij die de wet op de overheidsopdrachten correct hebben nageleefd, moeten zich geen enkele zorgen maken, want ze staan recht in hun schoenen. Ik hoor het graag wanneer er sprake is van agressieve campagnes. Ik volg de heer Daniëls dat het een beetje raar zou zijn dat koepels dan zouden tolereren dat hun preferentiële partner met wie ze een contractuele relatie hebben, de leden van de betrokken koepels die niet ingaan op dat aanbod, de duivel aandoen. Ik zal mij er absoluut over bevragen bij de koepels.

Ik kom nog even terug op de opmerking van de voorzitter. Het is wel effectief zo dat er nauwe banden zijn en dat er regelmatig overleg is, dus ook met de experten inzake Digisprong. We zullen vragen of de koepels daar weet van hebben, en desgevallend kunnen ze ter zake hun verantwoordelijkheid nemen.

**De voorzitter**: De heer Rzoska heeft het woord.

**Björn Rzoska (Groen)**: Minister, ik dank u voor uw aanvullend antwoord. Ik zal de scholen in kwestie proberen te overtuigen om het ten minste bij uw departement en bij uw kabinet te melden om de heel eenvoudige reden dat ik het heel jammer vind dat scholen, terwijl er toch al behoorlijk wat extra kosten zijn en elke euro omgedraaid moet worden in het onderwijs – en ik vind dat ook normaal –, gedwongen worden om juridische bijstand in te roepen op het moment dat ze geviseerd worden met juridische klachten. Dat is voor scholen geen alledaagse kost. Het is jammer dat daardoor middelen, die in mijn ogen veel beter kunnen worden besteed, op die manier moeten worden ingezet. Ik zal hen proberen te bewegen, maar het is geen geïsoleerd geval. Mocht er bij mij één casus zijn binnengekomen, dan … Ik loop ook niet over één nacht ijs. Ik heb trouwens dit weekend zelf moeten vaststellen dat het niet zo slim is om over één nacht ijs te lopen. Het zijn er tientallen, en dan gaat er bij mij toch wel een alarmbelletje af. Het is belangrijk dat we dit blijven opvolgen. Ik zal hen proberen te bewegen opdat die informatie ook

tot bij u komt en u er op die manier misschien wel van overtuigd geraakt dat een aantal scholen behoorlijk worden geviseerd door de marktleider.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hoogbegaafde jongeren – 1141 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**De voorzitter**: Mevrouw Krekels heeft het woord.

**Kathleen Krekels (N-VA)**: Het Vlaams regeerakkoord zet de zorg voor hoogbegaafde jongeren hoog op de agenda. Die aandacht is nodig want de problematiek van hoogbegaafdheid blijft nog veel te vaak onder de radar, ook al is 2 tot 3 procent van de Vlamingen hoogbegaafd.

Als eerste actie maakte de minister specifieke middelen vrij om voorbeeldscholen en een expertisecentrum te laten werken rond expertiseopbouw inzake hoogbegaafdheid. De aanbevelingen uit dit project zullen op termijn leiden tot bijsturingen in de regelgeving en maatregelen die ten vroegste ingaan vanaf het schooljaar 2022-2023.

Op woensdag 22 december berichtte Het Nieuwsblad dat kinderen jonger dan 8 jaar voortaan hun diploma lager onderwijs via de Examencommissie kunnen halen omdat u, minister, de minimumleeftijd hebt geschrapt. Daarmee haalt u een muur weg waar uitzonderlijk hoogbegaafde kinderen af en toe tegen botsen. De maatregel is een nooddeur, want het blijft belangrijk om elke jongere in de mate van het mogelijke het reguliere onderwijspad te laten lopen. Voor sommige hoogbegaafde jongeren zal deze aanpak op maat wel helpen om niet door de mazen van het onderwijsnet te glippen.

Vanaf wanneer zal deze maatregel ingaan? Hoe zult u ervoor zorgen dat de scholen voldoende expertise hebben om met de ouders en de leerling een beslissing te nemen om ze vroeger te laten doorstromen? Hoe zullen de scholen het aandurven om die beslissing te nemen? Welke flankerende zorgmaatregelen voorziet u om deze jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen? Kunnen zij bijvoorbeeld een beroep doen op mensen van het ondersteuningsnetwerk? Welke regelgevende initiatieven plant u nog om de hoogbegaafde jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen in het onderwijs? Of wacht u hiervoor het verdere verloop van het project af?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: De maatregel waarbij de minimumleeftijd voor het getuigschrift basisonderwijs vervalt, gaat in op 1 september 2022 en kan dus voor het eerst toegepast worden in het schooljaar 2022-2023. In het project van de voorbeeldscholen werd ingezet op voorbeeldpraktijken, onder andere het versnellen. We zorgen ervoor dat de kennis uit het project breed beschikbaar wordt gesteld. Er is vanuit het project TALENT ook al heel wat kennis aanwezig, die ook online beschikbaar is. Ook in het handelingsgericht diagnostisch protocol over cognitief sterk functioneren, is er aandacht voor versnellen.

Scholen moeten de aandacht voor zeer makkelijk lerende en (uitzonderlijk) hoogbegaafde leerlingen meenemen in hun basiszorg en verhoogde zorg. Dat was een belangrijk uitgangspunt bij de start van het project met de voorbeeldscholen. Momenteel zetten die als ankerscholen in op de verspreiding van hun ervaringen naar telkens een twintigtal nieuwe scholen die een beleid en praktijk naar deze groep

willen uitbouwen. Die ervaringen kunnen ook inspirerend en verrijkend zijn voor andere scholen.

Vanuit het project voorbeeldscholen zijn er al aanbevelingen gedaan op het gebied van regelgeving, onder andere de maatregel inzake versnelling die ik net heb toegelicht en die we effectief snel hebben ingevoerd. Binnen de overheid beoordelen we deze voorstellen op haalbaarheid en wenselijkheid. We zullen desgevallend dan ook een regelgevend initiatief nemen.

Ik denk dat ik wel getoond heb bereid te zijn om daar snel mee aan de slag te gaan. Dat geldt met vorige maar ook met toekomstige aanbevelingen, maar opnieuw zal ik deze ook toetsen op wenselijkheid en haalbaarheid.

**De voorzitter**: Mevrouw Krekels heeft het woord.

**Kathleen Krekels (N-VA)**: Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Ik zou nog even willen inzoomen op twee zaken.

Ik had in mijn vraagstelling inderdaad gevraagd naar flankerende zorgmaatregelen voor jongeren, want ik merk in gesprekken met scholen dat zulke maatregelen voor de scholen zelf belangrijk zijn omdat ze vaak ook in de huidige regelgeving al veel initiatieven kunnen nemen aangaande hun hoogbegaafde leerlingen maar dat vaak toch niet aandurven. Ik heb recent een voorbeeld gehad van kinderen die willen versnellen en in het vijfde leerjaar of in het vijfde secundair zitten, waardoor de school wel in de mogelijkheid is om hen mee te laten doen met toetsen en eindexamens van het zesde leerjaar of het zesde middelbaar waardoor zij dan het getuigschrift of het diploma zouden kunnen halen, maar dan toch kiezen, juist omdat het zo'n cruciaal moment is in het halen van een getuigschrift of diploma, voor het pad van de Examencommissie.

Dat is geregeld, maar voor die kinderen is het vaak een extra belasting om via die commissie te moeten gaan. Het is zo dat een school de leerlingen het best kent. Het is dan spijtig dat ze iets wat ze nu al zouden kunnen doen, uit angst niet aandurven.

Bij de bespreking van het decreet Leersteun hebben we gezegd dat we ook denken aan de hoogbegaafden, waar ze in het M-decreet toch wat werden vergeten. In de opvolging en de uitwerking van het decreet Leersteun moeten we goed voor ogen houden dat er in de onderwijsnetwerken voldoende knowhow en kennis over hoogbegaafdheid is en voldoende begeleiding voor deze jongeren, maar ook voor de leerkracht en de school.

We zijn in het tweede projectjaar waarbij de ankerscholen een twintigtal scholen onder hun hoede nemen om goede praktijken en goede voorbeelden verder uit te werken. Er wordt ook met het expertisecentrum gewerkt. Is het ook de bedoeling om tot iets te komen, een soort van document, met een bundeling van alle goede praktijken die ook een leidraad zou kunnen zijn waarop scholen een beroep kunnen doen om hun beleid voor hoogbegaafden te steunen? Zo hebben scholen de goede praktijken in hun handen en kunnen ze op basis daarvan de vertaalslag naar hun leerlingen doen. Is dat een onderdeel van de einddoelstellingen of gaat het net een beetje te ver? Blijft er ook een noodlijn open, zodat scholen voor het beleid voor hoogbegaafden ondersteuning kunnen vragen? Dat kan misschien via het expertisecentrum, maar zij moeten natuurlijk iemand vrijmaken om op die eventuele vragen te kunnen antwoorden. Het zou ook een mooi initiatief zijn.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Collega Krekels, het zal u niet verbazen dat ik kort even wil aansluiten en de vragen die u net stelde, even wil herhalen. Het is heel belangrijk dat we elk talent onderschrijven en elk talent ondersteunen.

Ik ken een aantal scholen die ingetekend hadden op het traject. Ze werden geselecteerd maar zijn zeer benieuwd naar de ervaringen in de pilootscholen. Ik steun dus de vraag van collega Krekels om zo snel mogelijk de kennis die er nu is, al te delen via verschillende kanalen.

Ik ben vooral benieuwd naar de regelgevende initiatieven. Wat zit er allemaal in? Wat kunnen we verwachten?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Op dat laatste kan ik nog niet vooruitlopen. Ik kijk wel uit naar de suggesties van de projectvoorbeeldscholen. Voor mij is het alleszins de bedoeling om te komen tot een soort van inspiratiegids waarbij goede praktijken worden gebundeld en waarbij misschien zelfs naar casuïstiek kan worden verwezen in een concrete Vlaamse school en omgeving. Zo kunnen we zien dat het werkt in de praktijk in een Vlaamse school en niet theoretisch in de Verenigde Staten of zo. Neen, we hebben het dan toegepast in een Vlaamse school.

We zouden er een noodlijn aan kunnen koppelen, maar dat vereist natuurlijk een permanentie. Ik moet nagaan of we het zouden kunnen integreren. We zijn van nul gestart en boeken gestaag vooruitgang. Een inspiratiegids zou goed zijn. Een noodlijn en assistentie zal ik later bekijken.

**De voorzitter**: Mevrouw Krekels heeft het woord.

**Kathleen Krekels (N-VA)**: Minister, alle begrip om het stap voor stap te bekijken en te zien wat haalbaar en mogelijk is. We gaan dit uiteraard verder opvolgen. We zijn in blijde verwachting voor de resultaten die de scholen zullen weergeven van de inspiratie die ze hebben opgedaan op basis van de ankerscholen. We volgen het dossier dus met veel enthousiasme op.

We zijn uiteraard ook heel blij dat de oproep zo veel scholen heeft getriggerd om zich in te schrijven en zich te koppelen aan de ankerscholen om aan een beleid rond hoogbegaafden te werken. We merken dus wel dat het leeft en dat we goede initiatieven hebben genomen. We danken u alvast voor uw inzet.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de overbelasting van de centra voor leerlingenbegeleiding door de coronacrisis en de contactopsporing – 1156 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Voorzitter, collega's, minister, de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) trekken aan de alarmbel. Door de coronacrisis, die nu toch al twee jaar duurt, gaat er veel tijd naar contactopsporing. Minister, u maakte vorige zomer meer dan 14 miljoen euro vrij voor de CLB's waarmee ze driehonderd extra voltijdse krachten zouden kunnen aanwerven om hen op die manier in staat te stellen zich opnieuw te concentreren op hun kerntaken.

De opflakkering van het virus heeft hier echter een stokje voor gestoken. Er klinkt grote bezorgdheid over het mentaal welzijn van onze kinderen. Uit onderzoek bleek dat kinderen door de pandemie minder blij en zelfverzekerd werden, en vaker verveeld

en verdrietig zijn. De CLB's zien de weerslag hiervan. "Van eetstoornissen en depressies tot suïcidepogingen: de problemen nemen toe in aantal en in ernst", zegt Bea Meertens van het Vrij CLB Limburg in De Standaard van 15 december. Door de tijd die aan het contactonderzoek besteed wordt, hebben de CLB's ondanks de extra middelen niet de ruimte om hiermee aan de slag te gaan.

Uit cijfers die de krant De Morgen bij de CLB's opvroeg, blijkt dat de contactopsporing zo'n druk legt op de CLB's dat minder dan de helft van het aantal leerlingen in het vierde en zesde leerjaar vorig schooljaar een medisch onderzoek onderging.

Kinderen op regelmatige basis onderzoeken, meten en wegen, is van groot belang. Mijn dochter bijvoorbeeld kreeg last van een medische aandoening tijdens de eerste lockdown. Wij zijn betrokken ouders, maar ouders die misschien minder tijd en aandacht hebben voor hun kinderen, zouden dit misschien niet hebben gezien. Een van de dingen was dat ze fel gewicht begon te verliezen. Als er medisch schooltoezicht was geweest, was het opgemerkt geweest.

Medisch schooltoezicht heeft ook een grote sociale waarde. Ouders van kinderen uit zwakkere sociale milieus hebben jammer genoeg – dat blijkt uit heel veel onderzoeken – minder toegang tot de gezondheidszorg. Er moet worden voorkomen dat onze kinderen het slachtoffer worden van de coronacrisis maar ook van te laat vastgestelde ziekten of afwijkingen.

De CLB's willen het contactonderzoek niet van zich afschuiven. Ze vragen wel een oplossing om al hun essentiële taken te combineren. Na de kerstvakantie zijn de scholen weer open en zullen we worden geconfronteerd met de nog besmettelijkere omikronvariant. Bij ons op school zijn er alweer een aantal besmettingen. Zoals Koen Daniëls net zei, zijn ze waarschijnlijk buiten de school opgelopen, maar ze zijn er wel. Waarschijnlijk zullen we nog jaren worden geconfronteerd met opflakkeringen van het coronavirus en varianten. Er is dus dringend nood aan een langetermijnoplossing.

Minister, hoe reageert u op de resultaten van het onderzoek bij Vlaamse tieners waaruit blijkt dat de coronacrisis een zware impact heeft op hun welzijn?

Hoe reageert u op de vaststelling dat minder dan de helft van het aantal leerlingen in het vierde en zesde leerjaar vorig schooljaar een medisch onderzoek via het CLB kreeg?

Welke maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat de CLB's hun rol kunnen blijven spelen in de contactopsporing maar tegelijkertijd al hun andere kerntaken kunnen blijven opnemen? Welke extra middelen zullen hier eventueel tegenover staan?

Plant u nog andere beleidsinitiatieven om de werking van de CLB's te versterken?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Het is natuurlijk geen nieuwe vaststelling dat de coronacrisis een zware impact heeft op het welbevinden van leerlingen. Doorheen de hele crisis is dat voor mij een prioriteit geweest. Herinner u dat we tijdens de lockdown in voorjaar 2020 er altijd voor hebben gezorgd dat de scholen openbleven voor de meest kwetsbare leerlingen. Dat is altijd onze lijn en onze concrete praxis geweest.

Fysiek naar school gaan, is niet alleen belangrijk om leerstof te verwerken, maar ook voor de sociale ontwikkeling en het mentaal welbevinden van kinderen en jongeren. Dat is door de coronacrisis nog duidelijker geworden. Vandaar: scholen open!

Ik blijf dit dan ook opvolgen, in nauwe samenspraak met de CLB's. Ik vraag bij hen ook data op over het psychosociaal functioneren van leerlingen en de systematische contactmomenten.

De coronapandemie had de voorbije twee schooljaren een grote impact op de werking van zowel scholen als CLB's. Door het afstandsonderwijs en de inzet van de CLB's voor het contactonderzoek, hebben de centra voor leerlingenbegeleiding soms prioriteiten moeten stellen. Ik heb dat al eens gezegd. Als men zegt dat men de reguliere taken in de zorg dreigt achteruit te moeten schuiven ten voordele van de aanpak in het kader van de coronacrisis, dan doen de CLB's dit al meer dan een jaar. We doen dat in het onderwijs al meer dan een jaar en we proberen het toch nog te bolwerken. Het is dus wel zo dat de CLB's soms prioriteiten hebben moeten stellen, ook als het gaat over preventieve gezondheidszorg.

Het klopt dat niet iedere leerling hierdoor heeft kunnen genieten van een grondig medisch onderzoek. Samen met de CLB-sector, het agentschap Zorg en Gezondheid en de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg (VWVJ) is onderzocht in welke mate de medische onderzoeken niet zijn kunnen doorgaan. Ik moet wel erkennen dat er heel grote regionale verschillen zijn.

In samenspraak met Welzijn, de CLB-sector en de VWVJ is er een plan opgesteld met algemene richtlijnen waarbij er van de centra voor leerlingenbegeleiding gevraagd wordt om op basis van de eigen leerlingendossiers, een analyse te maken van de volledigheid van contactmomenten en vervolgens gepaste actie te ondernemen. Daarbij moet men minstens de ouders van de leerlingen in kwestie op de hoogte brengen van het gemiste contactmoment en controleren of leerlingen geboren in 2016 en 2017, leerlingen geboren in 2005 en 2006 en leerlingen geboren in 2011, 2013 of 2014, een consult hebben gehad en eventueel een inhaalconsult inplannen. CLB's kunnen, indien gewenst, een beroep doen op de VWVJ voor ondersteuning bij het opstellen van een remediëringsplan op maat.

Ook dit schooljaar speelt het CLB een grote rol in het uitvoeren van het contactonderzoek in scholen en internaten. Ik heb hiervoor begin dit schooljaar 14 miljoen euro extra voorzien. Daarnaast geef ik de CLB-sector steeds de boodschap dat, indien ze extra ondersteuning nodig hebben, we dit onderzoeken om snel te kunnen schakelen. Ook in de zorgsector geldt wat in de onderwijssector en andere sectoren geldt, namelijk dat je mensen moet vinden.

Ik moet eerlijk zijn: ik had eind vorig schooljaar gehoopt dat we deze extra middelen zouden kunnen inzetten voor het inhalen van de achterstand die de CLB's hebben opgelopen in hun reguliere taken. Het was het aanvankelijke idee: het rijkdom der vrijheid. Maar nu de pandemie weer oplaait, denk ik dat we allemaal heel erg dankbaar zijn voor de expertise die de CLB's betekenen in onderwijs. Geen enkele andere sector volgt de pandemische situatie zo nauwkeurig op als onderwijs. Daar wil ik alle CLB-medewerkers uitdrukkelijk voor bedanken, die vaak ook nog eens een vrijwillige taak bij de vaccinatiecampagne opnemen. Je moet het maar doen.

Maar ik had dus gehoopt dat die extra middelen, 14 miljoen euro, de achterstand konden inhalen. Ik heb dat ook zo verkocht in de Vlaamse Regering. Het kwam overeen met meer dan 300 voltijds equivalenten.

Uiteindelijk heeft dat er wel toe geleid dat die mankracht vooral is ingezet in het kader van de aanpak van de pandemie.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Ik kan u uiteraard moeilijk het verloop van de coronacrisis verwijten, minister, en het feit dat er opnieuw opflakkeringen zijn. Dat is absoluut niet uw schuld. Dat het geld en de mensen niet volstaan, is ook niet uw schuld. Maar ik zou toch graag van u willen horen wat u heel concreet gaat doen als de situatie verder blijft duren. Want u gaf hier nu een aantal geboortejaren. Ik heb een dochter die van 2011 is. Zij heeft al heel lang geen medische

check-up meer gehad op school, behalve de vaccinatie in het vijfde leerjaar – ik weet niet wat ze dan precies krijgen, maar dat is wel gebeurd. Maar bijvoorbeeld de oogcontrole is niet gebeurd. Ik ben met haar naar de oogarts gegaan. Ik blijf erbij: Kind en Gezin en later de CLB's zijn geweldige zaken voor de democratisering van de gezondheidszorg. Het is heel goed dat het bestaat. Daarom moeten we erover waken dat de CLB's echt wel hun taken kunnen doen om die preventieve gezondheidszorg te kunnen bieden. Want daarin zijn wij in Vlaanderen heel erg sterk. Daarmee kunnen heel veel dingen worden opgespoord. Ik blijf erbij.

In de voorbije jaren heb ik geleerd dat goede gezondheidszorg vaak afhankelijk is van het opleidingsniveau en de assertiviteit van de ouders. Dat zouden we moeten voorkomen. Het zou toch echt niet mogen dat het ene kind betere zorg krijgt dan het andere. Kind en Gezin en het CLB spelen daarin cruciale rollen. Het is goed dat u extra geld hebt vrijgemaakt, maar het is niet genoeg door het verloop van de pandemie. Misschien loopt het goed. Misschien is de omikronvariant niet zo ernstig en kunnen we andere manieren vinden om ermee om te gaan. Maar aan de andere kant zitten we er nog eens een heel aantal jaren mee, en dan zitten we met een generatie kinderen die bijvoorbeeld vier, vijf jaar in die situatie hebben geleefd en die misschien heel wat zaken missen. Als we de gezondheid van die kinderen op langere termijn gaan bezwaren, zal dat ook kosten opleveren voor de maatschappij. Ik wil daarom toch nog eens vragen wat u concreet extra van plan bent.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Ik wil nog het volgende bijkomend vragen, minister.

U zegt dat er grote regionale verschillen zijn in de medische onderzoeken. Is er een verklaring voor waarom dat zo is? Het is toch opmerkelijk.

Mevrouw Beckers vraagt ook naar een langetermijnoplossing. Ik heb alle begrip voor de argumenten waarom u zegt dat het nu niet kan. Maar is er wel een langetermijnplan om ervoor te zorgen dat achterstallige onderzoeken desgevallend nog worden overgedaan? Of dat bepaalde vaccinaties die gemist werden, toch nog kunnen worden gedaan, eventueel een jaar of twee jaar later – wanneer het kan binnen de medische termijn?

Dat zijn twee bijkomende vragen die ik heb voor u.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Vanuit de N-VA-fractie klinkt ook een bekommernis in verband met de reguliere onderzoeken, maar ook in verband met de vaccinaties. Los van coronavaccinaties die door het CLB gebeuren, is dat een belangrijk aandachtspunt, net zoals de andere taken die ze opnemen zoals het doorverwijzen van jongeren met mentale problemen en dergelijke meer. Dat zijn absoluut zaken waarvan de N-VA-fractie wil dat er aandacht voor blijft.

Het is inderdaad zo dat het voor de CLB's telkens opnieuw schakelen is. Want als een onderzoek dan toch doorgaat, zijn er altijd een aantal leerlingen in quarantaine of in isolatie. Dat moet dan opnieuw gepland worden. Logistiek is dat inderdaad een hele operatie. Langs deze weg ook onze dank voor de inspanningen die men levert en dat men toch nog probeert om het toch nog mogelijk te maken waar het lukt. Natuurlijk, collega's, kan niemand ijzer breken met zijn handen. Ook die 14 miljoen euro extra en die 200 fulltime-equivalenten die erbij zijn gekomen, is niet niks, maar dat corona op deze manier in de scholen aanwezig blijft, is toch wel een probleem.

Minister, er zijn twee zaken die we onder uw aandacht willen brengen.

We hebben het er daarnet al over gehad. We moeten ervoor zorgen dat de coronavaccinatie en de polarisatie die daarover rondgaat, de gewone vaccinatie niet contamineert.

Er doen momenteel geruchten de ronde dat als de CLB's Tedivax zetten, ze dan heimelijk, zonder dat de ouders het weten, ook een coronavaccin zouden toedienen. Ik roep iedereen hier op om met klem te ontkennen dat dat gebeurt. Ik wil echt niet hebben dat de mazelen opnieuw uitbreken in Vlaanderen, met mentale problemen, mentale handicaps tot gevolg, en dat vanwege de polarisatie rond die coronavaccins. Beeld het je maar eens in.

Minister, die driehonderd extra krachten, hebt u er weet van of dat kader volledig is ingevuld? Heeft men die profielen gevonden om dat rond te krijgen, of zijn er nog openstaande vacatures? En aangezien het toch nog even blijft duren: is er een mogelijkheid om nog te versterken om die onderzoeken desgevallend in te halen? Kan dat? Is dat mogelijk?

**Loes Vandromme (CD&V)**: Ik sluit graag nog kort aan. Ook vanuit de CD&V-fractie drukken wij natuurlijk onze waardering uit voor de expertise en de inzet van de CLB's. Die is er bij ons al altijd geweest. En ik verwijs graag naar de commissievergadering van 11 maart 2021, waar dit onderwerp eigenlijk ook al besproken werd.

Aanvullend op de vragen die hier vandaag ook al gesteld zijn, maakte ik toen de opmerking rond onder andere de opdracht van de CLB's rond de schoolloopbaanbegeleiding. Want we hebben de nieuwe eindtermen, we hebben nieuwe opleidingen. Ik vind dat dat ook wel een belangrijke taak is. Ik ervaar dat zelf als zeer moeilijk, zonder de begeleiding van de CLB's, zonder op bezoek te kunnen gaan bij de school zelf. Als ouder heb je dan toch echt wel nood aan extra toeleiding of extra informatie over de verdere carrière van kinderen, van leerlingen. Hebt u er zicht op of dat voldoende vanuit de CLB's kan worden ondersteund, en of daar eventueel nog extra ondersteuning nodig is?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Wat dat laatste betreft: daar heb ik niet meteen, voor de vuist weg, data van. Dat zou ik zelf moeten bevragen. Maar de kans is wel reëel dat men ook daar, gelet op het gegeven dat men daar keuzes heeft moeten maken, er niet voor heeft gekozen om de reguliere vaccinaties achteruit te schuiven. Dat is evident. Het gaat hem vooral over de preventieve consulten. Die zijn dan niet acuut, en daarom kan men dat wel wat verschuiven. Men heeft daar verschoven met taken om te kunnen optimaliseren.

Wat de vraag betreft naar de profielen: er zijn grote tekorten, er is een grote vraag naar medische profielen, net zoals in de volledige zorgsector. Het is dezelfde vijver waarin we vissen. Men heeft er ook voor gezorgd dat bepaalde taken, zoals elementen van contactonderzoek, door niet-medische profielen worden verricht. Dat gaat hem dan om sociaal assistenten of soms over studenten die men heeft ingeschakeld.

Ik moet eerlijk toegeven dat ik geen zicht heb op het aantal vacatures die nog openstaan, die nog niet ingevuld zijn. We hebben die reguliere extra financiering, die 14 miljoen euro. En als er nog concrete vragen zijn, dan willen we die honoreren. Maar kijk dan ook wel rond of je iemand hebt, zodat we snel kunnen schakelen. Als je iemand hebt die extra kan worden ingezet, dan wil ik wel middelen vrijmaken, al moet je dat dan altijd weer ergens gaan zoeken. Maar goed, ik zal dat doen. Die boodschap blijf ik dus ook wel aan de CLB's geven. Met de verschillende koppels zijn de contacten en de lijnen echt goed. Dat is ook het voordeel van zo'n crisis:

dat je elkaar beter leert kennen. Er is regelmatig overleg, en ik denk dat dat verloopt naar eenieders tevredenheid. Als er dan nog vragen zijn, dan ben ik altijd bereid om die te honoreren.

Maar het belangrijkste wat we zouden kunnen doen, de beste remedie, en dat kost niet eens zoveel, is het versoepelen, het vereenvoudigen van de test- en quarantainestrategie. Dat is iets waarmee ik veel worstel. Maar als u denkt dat ik zelf de test- en quarantainestrategie kan en mag vastleggen, dan moet ik u ontgoochelen.

'As we speak' zijn we bezig om te proberen om het toch gemakkelijker te maken voor de CLB's en ook bevattelijker, minder complex voor de scholen, voor de directies en voor de ouders. We moeten heel complexe discussies voeren over de koppeling van de quarantainestatus van kinderen aan de vaccinatiestatus van ouders – wat ik compleet onethisch vind omdat dat het recht op leren van een kind afhankelijk maakt van de keuze van de ouders en de mate waarin ouders gevaccineerd zijn of niet. Het zijn die discussies die we moeten voeren. Dat is heel ambetant. Maar goed, het is niet anders. Het is wel de makkelijkste en de snelste weg om ervoor te zorgen dat de CLB's ontlast worden.

Ik moet eerlijk zeggen dat we in dialoog met de CLB's een tijd met het idee hebben gespeeld om het extern contactonderzoek, zoals men doet in de Franse Gemeenschap, verantwoordelijk te maken voor het contactonderzoek in de scholen. Maar dat is een absolute flop gebleken. Uiteindelijk wordt er dan toch doorverwezen naar de CLB's en de scholen en heeft men ook bij de CLB's gezegd: 'We zullen het dan wel blijven doen, maar vereenvoudig de regels.' Maar goed, daar moet ik u niet mee belasten. Die last rust op mijn schouders, en we proberen dat zo goed en zo kwaad mogelijk tot een goed einde te brengen.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Het voorbeeld dat collega Daniëls daarnet gaf, heb ik ook al in de praktijk meegemaakt. De kindjes van het eerste leerjaar werden gevaccineerd. En dan kreeg ik 's avonds telefoon of ik wist dat ze al gevaccineerd zijn tegen het coronavirus op school. Terwijl dat natuurlijk de gewone, reguliere vaccinaties waren. De mensen lopen op de toppen van hun tenen, wat raar is, want je moet een brief invullen dat je toestemming geeft vooraleer de kinderen gevaccineerd worden. Dus je weet uiteraard waartegen ze worden gevaccineerd.

Ik wil toch van de gelegenheid gebruikmaken om het volgende te zeggen, al weet ik dat u daar niets aan kunt doen, minister, alhoewel uw partij ook wel in de Vlaamse Regering zit. Het invoeren van het CST en alles daarrond heeft de polarisatie in de samenleving versterkt. Als je niet wilt dat er polarisatie komt, moet je dwang vermijden en voorzichtig zijn met overheidscommunicatie. Dat is natuurlijk het debat dat we gisteren in de plenaire vergadering hebben gevoerd.

Ik wou ook nog inpikken op wat u in het begin zei dat de CLB's eigenlijk al meer dan een jaar reguliere zorg aan het uitstellen zijn. Ik vind het toch belangrijk om dat nog eens te benoemen. We willen natuurlijk geen overbelasting van de ziekenhuizen. We willen niet dat de diensten intensieve zorgen overbelast geraken, maar de psychologische hulpverlening voor jongeren is al overbelast, en ook daar gebeuren drama's. Ook dat gaat soms over leven en dood. En dat moeten we ook voor ogen houden.

Collega Laeremans heeft net de suggestie van die kinderarts gegeven. Ik ben zijn naam kwijt, ik geloof dat hij met zijn voornaam Tyl heette. In ieder geval doet hij voorstellen, zoals ook u suggereert, om eventueel het virus te laten circuleren en enkel symptomatische kinderen in quarantaine te plaatsen of te testen en zo verder. Nu, ik ben geen dokter, ik kan daar geen oordeel over vellen. Maar u zit samen

met al die taskforces pediatrie en zo verder. Misschien dat u ook kunt overleggen of dat eventueel mogelijk is omdat we op die manier ook wel de CLB's gaan ontlasten.

Ik mis nog altijd, minister, een langetermijnvisie. Ik hoop dat ze niet nodig is. Ik hoop dat we stilletjesaan in de staart van de epidemie zitten. Maar dat hopen we al zo lang. Ik denk toch dat u over die langetermijnvisie moet nadenken, want het psychologisch welzijn van onze kinderen is te belangrijk. Het gewone welzijn en het preventieve onderzoek is te belangrijk, en daar moeten we absoluut prioritair op inzetten.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de investering voor de verdere uitbouw van STEM-onderwijs en de STEM-leerlijn van kleuterklas tot hoger onderwijs**
**– 1179 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitbouw van het STEM-onderwijs – 1196 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Voorzitter, minister, collega's, tijdens de ministerraad van 17 december 2021 werd beslist dat er een subsidie van maximaal 940.000 euro – u moet mij corrigeren, minister, als het getal niet juist is – wordt toegekend aan de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) voor de geïntegreerde financiering van iSTEM en STEMvoordeBasis, een interassociatiecel om scholen te ondersteunen in STEM-didactiek (Science, Technology, Engineering and Mathematics). Via een nieuwe interassociatiesamenwerking, gecoördineerd door VLUHR, zetten de Vlaamse hogescholen en universiteiten hun inspanningen rond de ontwikkeling van een Vlaanderenbrede STEM-didactiek verder, samen met de onderwijsverstrekkers en samen met het onderwijsveld.

De bedoeling is om de uitbouw van het STEM-onderwijs te versterken, dat begint in de kleuterklas en doorloopt tot het hoger onderwijs, een zogenaamd volledig doorlopende STEM-leerlijn.

Dit is broodnodig. In mei 2021 weerklonk nog de noodkreet van Voka Antwerpen-Waasland over meer dan vijfduizend vacatures voor technici. Bedrijven klagen erover dat ze haast niemand voor die jobs vinden.

De instroom van leerlingen in het technisch onderwijs kent al jaren een dalende trend. Om technische richtingen aantrekkelijker te maken, is het belangrijk om kinderen al vanaf de kleuterleeftijd warm te maken voor techniek. Hierbij is het belangrijk dat de initiatieven in het basisonderwijs goed zijn afgestemd op de projecten in het secundair onderwijs. Veel leerkrachten werden opgeleid in een periode toen er nog niet zoveel aandacht was voor STEM. Hierdoor is een grote nood aan bijscholing ontstaan. Bovendien is er ook een grote vraag naar didactisch materiaal dat afgestemd is op verschillende doelgroepen en verschillende leeftijden.

Minister, aan deze verzuchtingen wilt u nu tegemoetkomen met de subsidie aan VLUHR, die de coördinatie opneemt.

Minister, alle onderwijspartners gaan samenwerken binnen één platform dat Vlaanderenbreed ter beschikking wordt gesteld. Hoe zal dit concreet worden uitgevoerd?

Er zou ook worden ingezet op STEM-vaardigheden bij leerkrachten. Dat is nodig want de basis voor de competenties die achter STEM liggen, kan zelfs al op een speelse wijze worden aangebracht in de kleuterklas. Veel kleuterleiders en -leidsters voelen zich niet altijd even bekwaam om dit te doen. Gaat u ook hen professionaliseren? Gaat u zich ook tot deze groep richten?

Er zal allerhande didactisch materiaal worden ontwikkeld in samenwerking met leerkrachten, voor verschillende leeftijden vanuit meerdere invalshoeken. Hoe zal de ontwikkeling van dit didactisch materiaal concreet gebeuren? Welke belanghebbenden worden hierin betrokken?

In hoeverre heeft de ontwikkeling van een meer uniforme doorlopende STEM-leerlijn, die in dit plan wordt nagestreefd, invloed op het werk van de ontwikkelcommissies die nu de eindtermen basisonderwijs aan het voorbereiden zijn? Of is de ontwikkeling van die leerlijn reeds opgenomen door die commissies?

Hoe kwam het maximaal bedrag van 940.000 euro tot stand? Als dit bedrag niet zou worden opgebruikt, wordt het dan gebruikt voor andere operationaliseringen van de STEM-agenda 2030?

**De voorzitter**: De heer Coel heeft het woord.

**Arnout Coel (N-VA)**: Voorzitter, minister, collega's, collega Beckers heeft de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december al goed geschetst en al een aantal interessante vragen gesteld.

Zoals gezegd, gaat het dus over een subsidie van maximaal 940.000 euro aan VLUHR om Vlaanderenbreed in te zetten op STEM-didactiek en voor het eerst een volledig doorlopende STEM-leerlijn uit te werken die van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs doorloopt. Dat is op zich een heel goed initiatief.

In het persbericht dat u over deze beslissing verspreidde, konden we lezen dat VLUHR ook zal inzetten op STEM-vaardigheden bij leerkrachten. In de lerarenopleidingen komt er meer aandacht voor STEM, zodat de leerkrachten van morgen beter gewapend zijn om STEM-vaardigheden door te geven aan leerlingen. Maar er is ook oog voor de huidige leerkrachten, die hun opleiding al achter de rug hebben. Voor hen komen er gespecialiseerde bijscholingen. Zo kunnen er elk jaar tweehonderd leerkrachten uit het basisonderwijs en tweehonderd leerkrachten uit het secundair onderwijs een professionaliseringstraject volgen rond STEM. Er wordt ook gemikt op STEM-coaches binnen grote scholen of bijvoorbeeld binnen de pedagogische begeleidingsdiensten, die op hun beurt veel andere leerkrachten kunnen opleiden.

Minister, waarom hebt u gekozen voor VLUHR als coördinerende instantie? Kunt u duiden wat de verhouding is binnen het voorziene projectbudget tussen enerzijds de coördinatierol van VLUHR en anderzijds de middelen voor de concrete realisaties zoals de ontwikkeling van didactisch materiaal, het aanbieden van bijscholingen aan leerkrachten en het uitwerken van een volledig doorlopende STEM-leerlijn?

Welke timing hebt u voor ogen om dat Vlaanderenbreed platform van start te laten gaan? Tegen wanneer zullen de eerste leerkrachten de gespecialiseerde bijscholingen kunnen volgen?

Tot slot, hoe kadert dit initiatief in de STEM-agenda 2030? We hebben een paar maanden terug daar heel wat adviezen over zien binnenlopen. Wat is de stand van

zaken betreffende het verwerken van die verschillende ontvangen adviezen over de nieuwe STEM-agenda?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: De financiering voor de ontwikkeling van een breed gedragen STEM-didactiek in een leerlijn van de kleuterklas tot de lerarenopleiding loopt al meerdere jaren. Tot december 2021 gebeurde dat via twee aparte subsidielijnen: een voor het basisonderwijs en een voor het secundair onderwijs. We hebben die twee samengebracht in één financieringstraject en dus in één geïntegreerde projectaanvraag via de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad.

STEMbasis is sinds 2014 het Vlaanderenbreed Lerend Netwerk voor het basisonderwijs. Het wordt georganiseerd vanuit diverse lerarenopleidingen. Aan het zopas goedgekeurde traject 2021-2022 nemen VIVES, Arteveldehogeschool, Howest, AP-Hogeschool, PXL en Odisee deel.

Naast de lerarenopleidingen omvat het samenwerkingsverband ook scholen en hun leerkrachtenteams, pedagogische begeleiders, partners uit het informeel leren, vakdidactische onderzoekers en vertegenwoordigers van de bedrijfswereld. Op de website www.STEMbasis.be vindt u een rijke bibliotheek met wetenschappelijk onderbouwde STEM-methodieken die al ontwikkeld zijn, maar ook een brede waaier van projecten die men heeft uitgetest op de klasvloer en die zowel voor het kleuter- als voor het basisonderwijs werden ontwikkeld door meer dan honderd basisscholen. Er is ook een uitwisselingsbank van goede praktijken, effectief vanaf het kleuteronderwijs.

De leerkrachtenteams komen sinds 2014-2015 maandelijks samen met de pedagogen-onderzoekers. Leerkrachten zijn dus actief betrokken in de trajecten en ze 'ontvangen' niet alleen professionalisering maar ze zijn ook actor. Ze ontwikkelen zelf materiaal.

Voor het secundair onderwijs loopt het iSTEM-project sedert 2015. De genese was bijna op hetzelfde moment. Er liep van 2019 tot 2021 een Vlaanderenbreed samenwerkingsverband met alle universiteiten en universitaire associaties via VLUHR. Het lerend netwerk iSTEM voor het secundair onderwijs zet, net zoals het netwerk voor basisonderwijs, in op de kwalitatieve, wetenschappelijk onderbouwde en 'klasvloergeïnformeerde' didactiek voor de drie onderwijsniveaus en ontwikkelt STEM-specifieke materialen voor tso, bso en aso. En ook hier wordt bij de ontwikkeling van STEM-materiaal gewerkt met ontwikkelthema's waar STEM-leerkrachten in betrokken zijn van bij de start. Zo probeert men op concrete noden en vragen te antwoorden vanuit de praktijk.

Die beide trajecten zijn, zoals gezegd, bijna gelijktijdig ontstaan maar werkten vanuit verschillende niveaus. Er zijn wel wat accentverschillen maar de pijlers zijn dezelfde. Dat geldt ook voor de aanpak en de specifieke aandacht die gaat naar de overgangen van kleuter- naar lager onderwijs en van basis- naar secundair onderwijs. De logische stap is de integratie van die twee trajecten. Daarom werd vanuit de VLUHR een aanvraag neergelegd, gezien de betrokkenheid van de vijf Vlaamse associaties. De coördinatierol bestaat – voor alle duidelijkheid – louter uit het administratief-technische. Voordien waren dat aparte aanvraagdossiers. VLUHR krijgt daar geen financiering voor. De praktische organisatie van de uitrol ligt bij VIVES voor het luik basisonderwijs en bij de KU Leuven voor het luik secundair onderwijs.

Wat de eindtermen betreft, kan ik meegeven dat de Vlaamse toetsen vanaf 2024 de 'M' van STEM – de 'M' van 'Mathematics' – in kaart brengen. Dat zijn de Vlaamse toetsen die focussen op wiskunde.

Het is niet uitgesloten dat op termijn de nood zal ontstaan om bijkomende vakken of leergebieden op te volgen via de toetsen. Maar we hebben afgesproken dat we in de startfase gaan focussen op Nederlands en wiskunde. We blijven deelnemen aan het

internationaal vergelijkend onderzoek naar leerlingenprestaties. Daar is ook aandacht voor andere leergebieden en vakken naast Nederlands en wiskunde. U weet wel dat we PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study), TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) en PISA (Programme for International Student Assessment) hebben als de drie belangrijkste internationale toetsen die dus wel iets ruimer gaan. Voor de basisscholen kunnen we trouwens vandaag ook gebruikmaken van de toetsen van de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG), de interdiocesane toetsen (IDP) of de paralleltoetsen.

Het bedrag van 940.000 euro laat toe om de werking te continueren. Ik heb dat licht verhoogd tegenover de vorige financiering omdat de vraag toeneemt. Dat is goed. De middelen worden verdeeld over de vijf associaties met in totaal zeven voltijdse equivalentenmandaten voor de universiteiten en drie voor de hogescholen. Er zijn dus tien voltijdsen mee bezig. Er is daarnaast een werkingsbudget voor de twee Lerende Netwerken voorzien. Dat is 60.000 euro voor het secundair onderwijs en 30.000 euro voor het basisonderwijs. Het verschil heeft te maken met de diverse onderwijsvormen in het secundair onderwijs. Als een deel van de beschikbare middelen niet gebruikt zou worden – waar ik eigenlijk niet van uitga – dan kunnen die middelen geheralloceerd worden binnen dit traject. Dat is wel belangrijk.

De ontwikkeling van de STEM-didactiek vormt een integraal onderdeel van de STEM-agenda 20-30, zoals eigenlijk ook het geval was binnen het STEM-actieplan dat intussen is afgelopen. De adviezen van de diverse adviesorganen over de STEM-agenda worden momenteel samen met de adviesorganen verwerkt. Hopelijk komt daar ook iets goeds uit dat breed gedragen wordt.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Meestal, minister, verwijten we u dat u niet antwoordt op onze vragen, maar nu hebt u dat wel gedaan. U hebt zelfs beter op mijn vraag geantwoord dan ik ze gesteld heb. Ik heb mij vergist bij het voorlezen van mijn vraag – ik ben er een vergeten – en u hebt daar toch op geantwoord. Dat wil dus zeggen dat u zeker de schriftelijke voorbereiding goed bekeken hebt, waarvoor dank. Ik had nog een vraag of dit getest kan worden bij de Vlaamse toetsen en de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde (GGG) proeven. Dank voor uw goede voorbereiding en omdat u op dit uur van de dag blijkbaar nog beter wakker bent dan ik.

**De voorzitter**: De heer Coel heeft het woord.

**Arnout Coel (N-VA)**: We zijn er allemaal van overtuigd dat behalve Nederlands en wiskunde ook STEM van groot belang is. De STEM-interesse van jongs af prikkelen komt ten goede van de leerlingen, maar vooral van onze toekomstige economie en welvaart. Dat zal er mee voor moeten zorgen dat die veiliggesteld wordt. Ik heb geen concrete bijvraag maar wel een lokale suggestie. Bij ons in Lubbeek heeft onze lokale schepen van Onderwijs An Wouters een STEM-academie Lubbeek-Lab opgericht. Die biedt naschoolse STEM-workshops en ook STEM-kampjes aan tijdens de schoolvakanties. Het is een heel groot succes. Het staat open voor de leerlingen van onze lokale scholen vanaf de tweede kleuterklas tot en met het laatste jaar van het lager onderwijs. Er wordt massaal op ingeschreven. Het is iets om ook na de schooluren onze jongste kinderen te prikkelen richting STEM. Misschien is dit iets dat als voorbeeld kan dienen voor de rest van Vlaanderen.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Ingaand op collega Coel: het project van de STEM-academies is ooit gestart in de provincie West-Vlaanderen en is zo als een olievlek verspreid over de rest van Vlaanderen. Ik kan alleen maar onderschrijven dat we er echt alles aan moeten doen om dat nog verder te verspreiden. Naar ik verneem is dat al het geval.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Na de vaststelling dat een en ander geboren is in West-Vlaanderen, heb ik daar allemaal weinig aan toe te voegen, gelet op het gevorderde uur.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Ik kan ook alleen maar zeggen dat de dingen die uit West-Vlaanderen komen, meestal goed zijn. Ik zal het daar ook bij laten.

**De voorzitter**: De heer Coel heeft het woord.

**Arnout Coel (N-VA)**: Geen aanvullingen, voorzitter, bedankt voor de correctie.

**De voorzitter**: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad inzake een versterking van het professionaliseringsbeleid voor leraren**
**– 1207 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme**

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Mijn vraag gaat over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) dat eind december gepubliceerd werd met aanbevelingen omtrent het professionaliseringsbeleid in het Vlaamse onderwijs. Dat is een pijnpunt. In vergelijking met buitenlandse collega's spenderen Vlaamse leerkrachten significant minder tijd aan professionele ontwikkelingsactiviteiten. De belangrijkste belemmeringen om daaraan deel te nemen zijn de moeilijke combinatie met het werkschema en de kostprijs. Enerzijds ondervinden leerkrachten te weinig tijd om zich te professionaliseren. Ik herinner me uit mijn eigen lerarentijd dat ik probeerde om bijscholingen tijdens de schooluren zo veel mogelijk te vermijden omdat je altijd collega's opzadelt met toezicht op je eigen klas. Anderzijds zijn de budgetten voor professionalisering in Vlaanderen laag. Voor het basisonderwijs gaat het over jaarlijks 66 euro per leerkracht, in het secundair onderwijs om 97 euro. De Vlor vindt dat daar versterking nodig is.

Professionalisering is een kernopdracht voor een leerkracht. Die heeft recht op professionalisering als persoon maar ook als lid van een team, en hij heeft ook de verantwoordelijkheid om zich blijvend professioneel te ontwikkelen. Het kan ook een hefboom zijn voor herwaardering van het lerarenberoep en de kwaliteit van het onderwijs. Ik ga hier het lijstje van de Vlor niet opsommen; ik zal er in mijn vragen een paar aanhalen.

Ten eerste, in hoever acht u, minister, de eerste aanbeveling uit het advies – dat leerkrachten voldoende ruimte moeten krijgen hiertoe – haalbaar gezien de nadelige context waarin het onderwijs zich momenteel bevindt? Enerzijds vanwege de coronacrisis en de gevolgen ervan, namelijk de leerachterstand waar nogal wat tijd en energie van leerkrachten inkruipt. En anderzijds het algemene lerarentekort waardoor veel leerkrachten al sowieso extra onderwijstaken erbij moeten nemen. Beide zorgen er natuurlijk voor dat leerkrachten nu uit de klas halen om deel te nemen aan bijscholingen moeilijk is en dat het ook in de nabije toekomst geen

evidentie zal zijn. In hoeverre acht u de tweede aanbeveling, namelijk meer middelen hiervoor vrijmaken, haalbaar, gezien de huidige besparingscontext?

Ten tweede, u ging een plan ontwikkelen rond deze professionalisering. Hebt u al zicht op wat de concrete krijtlijnen van dit plan zullen zijn? Welke aanbevelingen uit het advies van de Vlor gaat u meenemen?

Ten derde, professionalisering is een kernopdracht van het leraarschap en staat ingeschreven in de omschrijving van het beroep. Een beleid daarrond behoort tot het referentiekader voor onderwijskwaliteit. Is het eventueel ook een optie om deelnemen daaraan voor leerkrachten eventueel te gaan kwantificeren als een onderdeel van de opdracht van elke leraar? Dus dat men naast het wekelijks aantal uren dat men moet presteren, ook jaarlijks een minimumaantal professionaliseringsuren wordt opgelegd. Of is dat niet uw bedoeling?

Ten vierde, professionaliseringstrajecten volgen is één kant van de zaak, maar dat structureel verderzetten in je carrière en de inzichten daaruit ook effectief verankeren in het professioneel handelen is niet altijd zo evident en zeker niet voor jonge leerkrachten die vaak van de ene interim naar de andere en van de ene school naar de andere moeten trekken. Hoe kunnen we voor deze groep ervoor zorgen dat zij waardevolle competenties kunnen opdoen en blijvend verankeren?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Mijnheer Laeremans, mijn excuses. Het is niet vanwege het vorderende uur, maar mijn antwoord is nogal beknopt. Ik heb het wel opgenomen in de discussies rond de cao XII met de sociale partners. We hebben de afspraak gemaakt om net dit voorjaar de gesprekken te starten in functie van het professioneel continuüm van het onderwijspersoneel. Dat is een duur woord. Maar de gesprekken moeten nog starten en ik ga niet vooruitlopen op de dialoog met de sociale partners. Het is wel de bedoeling dat we daar concrete initiatieven een invulling geven. De Vlor heeft ook in zijn advies ter zake suggesties gedaan. Die nemen we mee als relevante input voor die gesprekken. Ik moet het sociaal overleg respecteren. Ik kan er dus niet op vooruitlopen, maar ik geef u wel mee dat we met de gesprekken gaan starten.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Dat is inderdaad wel een heel beknopt antwoord, minister. Ik begrijp dat u uw strategie nog niet wilt blootgeven. We zullen u later opnieuw bevragen. Ik vrees dat u ook de bijvraag die ik had willen stellen over de budgetten die hiervoor voorzien worden, niet kunt beantwoorden. Het zal heel moeilijk worden als die moeten groeien, maar die budgetten moeten normaal de gezondheidsindex volgen. En dat is sinds 2016 niet meer gebeurd. Op dat vlak is er dus opnieuw een reëel koopkrachtverlies voor de scholen. Daar had eigenlijk al 800.000 euro bij moeten komen, en daar komt dan nog de besparing op de pedagogische begeleidingsdiensten bij. Welke marge hebt u nog? Het is misschien moeilijk om hierover open kaart te gaan spelen maar toch is het belangrijk dat we daar – zeker als je kijkt naar Nederland, waar men 500 euro per jaar per leraar voorziet – toch wel een inhaalbeweging te maken hebben. Ik had ook daarover graag iets meer duidelijkheid gekregen.

**De voorzitter**: De heer Vandenberghe heeft het woord.

**Steve Vandenberghe (Vooruit)**: Ik vind dit in elk geval een heel interessante vraag. Het is ook een van de stokpaardjes van onze fractie.

Een consequente professionalisering van leerkrachten is eigenlijk een must om de kwaliteit van het onderwijs en het lerarenteam te verbeteren, en bij uitbreiding

ook de nodige professionalisering voor directeurs die moet worden voorzien. Ik wil dat er ook bij voegen.

In het onderwijs moet men levenslang blijven leren en verder evolueren, zeker met de veranderende maatschappij die op ons afkomt. En na corona zal die veranderende maatschappij nog veel vlugger op ons afkomen. Het is ook de bedoeling, minister en collega's, dat wij het beste uit de leerkrachten blijven halen en dat ze ook zelfzeker voor de klas staan, zodat ze de beste versie van zichzelf kunnen geven en dat ze van elkaar kunnen leren. Toen ik nog directeur was, was het collegiale coachen heel belangrijk. Maar collegiaal coachen kan, behalve gewone professionalisering, ook gaan over verschillende scholen die met elkaar aan kruisbestuiving doen.

Ik maak mij daar wel zorgen over. Corona heeft ervoor gezorgd dat die professionalisering een stuk minder is kunnen doorgaan door tal van omstandigheden. Maar ik wil ook eens refereren aan de periode voor corona. Toen hoorde ik toch ook veel in scholen – en het was ook mijn ervaring – dat zowel leerkrachten als ander personeel en directies veel te weinig tijd en mogelijkheden hadden om zich te professionaliseren. Financieel is dat één zaak. Scholen hebben de middelen om dat te doen. Dat is gekleurd geld. Maar er zijn ook veel scholen die buiten de gekleurde middelen veel geld uittrekken om aan professionalisering te doen, of ze willen dat doen. Maar dan hoor je altijd: 'We hebben zoveel taken die op ons afkomen, er zijn zoveel zaken die we moeten doen dat we daar gewoon geen tijd voor hebben. Ofwel moeten we dat buiten de schooluren doen, maar binnen de schooluren lukt het niet om collegiaal te coachen of om eens in de klas bij andere collega's te gaan kijken. Daar hebben we gewoon te weinig tijd en omkadering voor.'

Je merkt dat vooral in de basisscholen. In het secundair onderwijs kun je dat soms nog iets beter organiseren, alhoewel zeker in de lagere graden van het secundair onderwijs ook het water aan de lippen staat. Dus ik wil toch ook wel vragen, minister, om dat tijdens de cao-besprekingen mee te nemen. Het is niet alleen door corona dat men minder tijd heeft om zich te laten professionaliseren of om aan professionalisering te doen, maar ook voor corona was dat al een zeer moeilijk en heikel punt waar wij als fractie de aandacht op willen vestigen.

Hoe kun je dat doen? Niet alleen door dat ad hoc te organiseren, maar vooral door te kijken hoe vanuit de Vlaamse overheid een aantal bijsturingen kunnen worden gedaan. Dat moet niet altijd via financiële middelen zijn. Het kan ook organisatorisch zijn, zodat zowel leerkrachten als ander personeel maar ook directeurs – en ik blijf daarop hameren – de tijd hebben om zich te professionaliseren, maar ook om te leren van elkaar. Want dat merk je. Vanuit mijn ervaring die ik in het onderwijs heb en via de vele gesprekken weet ik dat als je van elkaar kunt leren en eens over de muur kunt gaan kijken in andere scholen, je ook al veel kunt opsteken. En dat moet ook buiten de eigen scholengroep.

Dit is een heel interessante vraag van collega Laeremans, die ook wij verder met argusogen zullen blijven opvolgen. Ik denk niet dat de minister moet wachten op de cao-besprekingen. Het is een problematiek die al heel lang aandacht verdient en die door corona nog een stuk wordt uitvergroot.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Ook onze fractie vindt dit een belangrijk thema. In veel werkomgevingen, niet alleen in een schoolomgeving, is dat niet anders. Bijscholing of professionalisering wordt beschouwd als iets extra's, iets wat erbij komt als je wat tijd over hebt. Het is zoals de collega's al gemeld hebben: in een school heeft een leerkracht nooit tijd over. Daar moet echt de keuze gemaakt worden om die professionalisering in te bedden in de reguliere schoolopdracht. Dat lijkt me bijzonder belangrijk. Maar het is ook een bijzonder moeilijke uitdaging. In sommige

omgevingen wordt het ook beschouwd als een soort concurrentiële activiteit, met andere woorden: als je gaat bijscholen, kun je geen les geven, en dan moet iemand anders het doen. Dat is ook niet wenselijk. Alles staat of valt hierbij ook bij de schoolcultuur, bij het beleidsvoerend vermogen en bij het personeelsbeleid van een school. Eigenlijk hangen heel veel dingen met elkaar samen, maar dat weet de minister natuurlijk ook heel erg goed.

Ik heb een suggestie en een bijkomende vraag. Ik zou ook eens kijken naar het buitenland. Niet alle landen zijn op dit vlak beter dan Vlaanderen, maar er zijn wel landen die op dat vlak beter scoren. Ik zou zeggen: probeer daarvan te leren. Dat is een eerste vraag. En ten tweede zegt u dat u eerst onderhandelingen moet gaan voeren voor u kunt landen. Wanneer denkt u hiermee te landen? Wat is de timing?

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Ik neem even de tussenkomst van collega Grosemans voor mijn rekening. Wij hebben het advies van de Vlor ook goed gelezen. Het was bottom-up gesteld en dat vonden we wel vernieuwend voor iets van de Vlor. Aan de andere kant denken we toch dat we aan een aantal zaken wat meer aandacht kunnen besteden.

In ons regeerakkoord hebben we opgenomen dat we eigenlijk niet meer middelen willen geven aan tussenstructuren. Dan is de vraag of er voor pedagogische begeleiding ook opnieuw moet worden gekeken naar die tussenstructuren omdat, zoals collega Vandenberghe ook aanhaalt, scholen eigenlijk alleen maar naar schoolspecifieke nascholing en bijscholing aan het kijken zijn. In lagere scholen zeggen leerkrachten: 'Ik kan niet naar een bijscholing, want ik heb mijn klas.' Misschien is het wel vernieuwend dat de pedagogische begeleiding – wat toch uitstekende leerkrachten zijn, want anders kun je geen pedagogisch begeleider worden – in de klas komt en de klas overneemt zodoende dat de leerkracht dan vrij is zodat die op nascholing of bijscholing kan gaan voor die onderwerpen die voor hem of haar interessant zijn. Dat zou al één iets zijn dat niets meer kost maar wel ruimte geeft aan die scholen om op dergelijke manier aan professionalisering te doen.

Om een aantal professionaliseringsuren vast te leggen, speelt de diversiteit. Daar zit volgens mij net het punt waar we vernieuwend moeten zijn, minister. Is het mogelijk om met de decentralisatie waar leerkrachten nood aan hebben en wat ook een graad is van appreciatie en van persoonlijke verrijking, om daar meer rekening mee te houden in het uittekenen van het aanbod? En dus ook de kracht van het lokale meer mee te nemen in het beleid?

**Loes Vandromme (CD&V)**: Ik heb toch nog even een korte aanvulling, collega's. Ik had ook een tussenkomst voorbereid. Als ik het advies las van de Vlor, zag ik veel zaken die ik zelf ook al aangehaald had, namelijk het feit dat we altijd moeten vertrekken van het feit dat de leerkracht eigenlijk een expert is en dat het dan ook evident is dat hij tijd en ruimte krijgt om zich bij te scholen. Ten tweede is ook de school zelf een lerende organisatie. We moeten er alles aan doen om het zwaartepunt van het professionaliseringsbeleid ook lokaal bij de scholen en bij het schoolbestuur te leggen.

In het loopbaandebat dat in de voorbije jaren werd gevoerd, kwam professionalisering vaak aan bod. Minister, ik hoop – en de vraag is al heel vaak gesteld – dat als we nadenken over het lerarentekort, de loopbanen van de leerkrachten en van het hele onderwijspersoneel – ook van de directeurs, zoals collega Vandenberghe aangaf –, dat ook professionalisering daarin wordt meegenomen en dat het ook wordt meegenomen in dat ruimer loopbaandebat. Maar ik snap dat u in overleg wilt gaan met de sociale partners om dat allemaal vorm te geven. Ik geef het u graag mee.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Als laatste woord van deze avond wil ik stellen dat de suggesties in het kader van het overleg met de sociale partners mogen worden overgemaakt door eenieder. Mijnheer Vandenberghe, dat we even op uw schoot hebben mogen zitten, heeft ons digitaal een beetje door elkaar geschud. Suggesties zijn welkom.

Ik moet wel twee kanttekeningen plaatsen. Voor de pedagogische begeleidingsdiensten hadden we inderdaad een besparing vooropgesteld van 11 miljoen euro. Maar we hebben ook wel werk gemaakt van 8 miljoen euro extra middelen gekoppeld aan duidelijke doelstellingen en taakstellingen voor diezelfde pedagogische begeleidingsdienst.

Daarnaast wil ik nog een kleine correctie aanbrengen. De directeurs hebben immense stappen vooruitgezet. We werken eraan om het competentieprofiel scherp te stellen, maar dat belet ons niet om nu al het engagement te nemen naar een loonsverhoging waarbij we willen komen tot een loonspanning van minstens 31 procent, gefaseerd. Het gaat daarbij over twee fasen in twee jaar waarbij we toch in de praktijk zorgen voor een serieuze loonsverhoging voor heel wat directeurs. We hebben daar stappen vooruitgezet.

Inzake timing moet je altijd voorzichtig zijn. Je hebt dat niet volledig zelf in de hand omdat je ook met andere partijen aan de tafel zit, in casu de sociale partners. Ik mik daar om te kunnen landen voor het zomerreces. Maar ik heb daar niet alle zeggenschap over.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Dank, minister, voor uw bijkomend antwoord. We wachten af, collega's. We zijn in blijde verwachting. We hopen dat u iets goeds uit de brand zult kunnen slepen, want ik denk dat het nodig is dat we perspectief op langere termijn kunnen geven aan de leerkrachten.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.